

מדינת ישראל

דִּין וְחֶשְׁבֹּן

הוועדה להגנה בפני פגיעה בצינעת הפרט

230182

ת ו כ ו ע נ י נ י ם

פרק ראשון: תפקידי הועדה ועבודתה. (ע' 1)

פרק שני: סקירה כללית. (ע' 1)

פרק שלישי: ההגנה על הפרטיות במשפט העברי. (ע' 5)

פרק רביעי: ההגנה על הפרטיות - סקירה השוואתית. (ע' 8)

פרק חמישי: המלצת הועדה. (ע' 23)

פרק ששי: הסברים לחוק המוצע על-ידי הועדה. (ע' 26)

נספח: דעה מסתליגת לענין אמצעי התקשורת
(ד"ר ג. קלינג) (ע' 31)

הערות שוליים (ע' 33)

פרק ראשון: תפקידי הועדה ועבודתה

א. כיום ב' באלול תשל"ד 20.8.1974 מלינה שר המשפטים ועדה "שתבדוק את הדרכים להגנה על האזרח בפני פגיעה בצינעת הפרט" ותביא בפניו את המלצותיה לחקיקה.

חברי הועדה היו:
השופט יצחק כהן
פרופ' אהרון ברק
ד"ר אמנון גולדנברג
ד"ר גבריאל קלינג
פרופ' הנס קלינגהופר
ד"ר נחום רקובר
ד"ר רות גביזון

ליו"ר הועדה נתמנה השופט יצחק כהן.

פרופ' ברק פרש מהועדה אחרי שנתמנה ליועץ המשפטי של הממשלה.

ב. הועדה קיימה 16 ישיבות. היא שמעה, מפני נציגי גופים ומוסדות וכן מפני יחידים, דעות והצעות בעניינים שבתחום תפקידיה ועיינה בתזכירים ובפניות מהציבור. תודת הועדה נתונה לכל אלה שהביאו בפניה חומר עובדתי, חוות דעת והצעות ובכך עזרו לה במילוי תפקידיה.

אנו מודים במיוחד לעורך-דין חיים קלוגמן, מנהל מחלקת חוקה וחקיקת פנים במשרד המשפטים, על עבודתו המסורה והיעילה כממכז הועדה. בקיאותו הרבה בנושאים בהם דנה הועדה, עזרתו באיסוף החומר ובהכנתו לדיוני הועדה והשתתפותו הפעילה בדיוני הועדה היו לנו לעזר רב בעבודתנו.

פרק שני: סקירה כללית

א. הביטוי "צינעת הפרט" שעליו מדובר בכתב המליצות של הועדה מקביל לביטוי המשפטי הלא-עודי privacy. אנו סבורים שהביטוי "פרטיות" משקף באופן יותר מדויק את התחום הרחב של הנושא מאשר הביטוי "צינעת הפרט", ועל כן בהצעת החקיקה, שעליה אנו ממליצים, השתמשנו בביטוי "פרטיות" וכך גם נעשה בהמשך דו"ח זה.

ב. הגדרות שונות הוצעו לזכות הפרטיות, אך נראה שזהו אחד המובנים המשפטיים שאיננו ניתן להגדרה מדויקת, אם כי תחומיו ברורים למדי. תחומיו של המובן מתפרשים לגבי אותם עניינים של הפרט, אשר על פי מוסכמות חברתיות זכאי הפרט לשמור לעצמו מבלי שזולתו יתן להם פומבי ללא הסכמתו. כבר לפני שנים רבות התגבשה הדעה, שלא די בהגנה הניתנת לאדם על פי הדין נגד פגיעה בגופו ובנכסיו שלו, אלא שיש להשלים את זכויות האזרח על ידי מתן הגנה בפני פגיעה בפרטיות. הזכות לפרטיות הוכרה כראויה להגנה על ידי פוסקי ההלכות במשפט העברי, כפי שמראה ד"ר נ. רקובר, חבר הועדה, בסקירתו בפרק שלישי של הדו"ח.

ג. בעידן החדש העלתה הזכות הפרטיות לדיון צבורי ומשפטי במאמרם של וורן וברנדליס שפורסם בארה"ב בשנת 1890 (HARVARD LAW REVIEW. VOL. IV 193)

באותו מאמר התריעו המחקרים על חדירות לרשות הפרט, שלא זכו עד אז להגנה על-ידי חקיקה או ע"י פסיקת בתי המשפט. על אף ההדים שעורר מאמר זה לא באו בעקבותיו פעולות חקיקה נרחבות. נושא הפרטיות נעזר מחדש במחצית השנייה של מאה זו. התעוררות זו מקורה בכמה סיבות:

(1) התרחבות אמצעי התקשורת ההמוניים, הילינו העתונות, הרדיו והטלביזיה, וחדירתם לרשות הפרט, כדי להפיץ ידיעות המענינות את הציבור הרחב.

(2) התפתחות וגידול התפוצה של מכשירים טכנולוגיים, המאפשרים האזנה, התחקות ובילוש ממרחק, ללא חדירה פיזית לרשות היחיד.

(3) איסוף, ריכוז ושמירת מידע על-ידי מחשבים, למען רשויות הציבור, לצרכי עסק ולמטרות אחרות.

(4) התופעה של מדינת סער, אשר מתערבת במישרין ובאמצעות גופים שבהם יש לה שליטה, כמעט בכל שטחי החיים של הפרט.

(5) גידול מהיר של האוכלוסיה בערים וצפיפות הדיוור שנגרמה על ידי כך.

שילוב כל הגורמים האלה הביא לידי כך, שהפרט מצא את עצמו חשוף לעין הציבורית והוא חש בסכנה, שעניניו הפרטיים והאינטימיים יתפכו לנחלת הציבור. מצב חדש זה יצר את הצורך להרחיב את ההגנה על זכותו של אדם "להיות לבדו". הגושפנקא המשפטית להגנה על הפרטיות ניתנה לאחרונה בארצות שונות בדרך של חקיקה ופסיקת בתי המשפט וכן על ידי אמנות בינלאומיות. סקירה על התפתחות זו, שנכתבה על-ידי חברת הוועדה ד"ר רות גביזון, ניתנת בפרק רביעי של דו"ח זה.

במשפט הקיים בישראל ניתנת הגנה מסויימת לפרטיות כהוראות שונות של חקיקים וכן בעקרונות המשפט המקובל ודיני היושר האנגליים, שבתי המשפט בארץ רשאים לפסוק לפיהם. כך לדוגמא מוגנת רשות היחיד של אדם בפני חדירה פיזית ובפני הפרעה, על-ידי הוראות פקודת הנזיקין (נוסח חדש) בדבר השגת גבול ומטרדים, הדין בדבר זכויות יוצרים מונע פרסום כתבים מסויימים של אדם ללא הסכמתו, סעיף 79א לפקודת בתי הדואר אוסר הטרדה, איומים והרגזה שלא דיין על ידי טלגרף או טלפון, סעיף 387 לפקודת החוק הפלילי קובע עונש בעד גילוי ידיעות שאינן על-ידי אנשים בעלי מקצוע. סעיף 34א לפקודת הנזיקין (נוסח חדש) אוסר על שימוש בשמו של אדם, בכינויו, בתמונתו או בקולו למסחר או לפרסומת מסחרית, וחוק איסור לשון הרע

תשכ"ה-1965 אוסר פירסום לשון הרע. בנוסף לכך החליטו בתי המשפט בארץ את דיני המשפט המקובל בעניין איסור הפרת חובות מסוימות של סודיות, ברם בהגנה זו על הפרטיות שבמשפט הקיים עדיין הפרוץ הוא מרובה ולא ניתנה עד כה הגנה בפני פגיעות אפשריות שונות. כך למשל, על פי הדין הקיים, אין איסור לפרסם פרטים אינטימיים על אדם, כאשר אין בכך משום לשון הרע, לא נאסר שימוש בשמו של אדם או בתמונתו ללא הסכמתו למטרות פוליטיות ולא נאסר בילוש אחרי אדם בלי לחזור פיזית לרשותו ובלי פגיעה בגופו. בפסק דין שניתן בשנת 1957 על-ידי בית-המשפט העליון בפסקה הלכה, שהזכות לפרטיות איננה מוגנת לפי דיני הנזיקין המחייבים בארץ (ע"א 68/56 פד"י י"א 1224). על כך קיים מבחינה משפטית חלל ריק במגזרים שונים של הזכות לפרטיות וחלל זה ניתן למלא רק על ידי חקיקה מתאימה. משרד המשפטים הכין עוד בשנת 1967 הצעת חוק בשם "חוק הגנת צינעת הפרטיות" ובשנת 1972 הגיש מר' חיים קלוגמן ליועץ המשפטי לממשלה סקירה על בעיית הפרטיות והערות לגבי הצעת החוק הנ"ל. ענין הזכות לפרטיות נדון גם לאחרונה בוועדת המשנה לחוקי יסוד של הכנסת, כאשר אותה ועדה דנה בהצעת חוק יסוד - זכויות האדם.

ה. בדומה לענפי משפט אחרים, כך גם בענין הזכות לפרטיות, הבעיה העיקרית היא למצוא איזון מתאים בין אינטרסים לגיטימיים שונים. הזכות לפרטיות עלולה להגביל את זכות העתונות ואמצעי התקשורת האחרים לאסוף ולפרסם ידיעות, להקטין את חופש הפעולה של זרועות השלטון באיסוף ידיעות הנחוצות לשמירה על בטחון הציבור, למניעת הפגיעה וענישת העבריינים, ולהגביל את חופש העיסוק של אנשים אשר עוסקים באיסוף מידע למטרות חוקיות, כגון חוקרים פרטיים. לפיכך מן ההכרח הוא, שהפגיעה בפרטיות לא תהיה בבחינת איסור מוחלט ואכן, כל חוק הדין באותו נושא מסייג את הזכות לפרטיות על-ידי קביעת שורה של מקרים, שבהם ניתנת הגנה מוחלטת או הגנה מסוימת נגד התביעות על פגיעה בפרטיות. בגלל הקירבה והקרויים המשותפים בין איסור לשון הרע ובין איסור הפגיעה בפרטיות קיים בדרך כלל גם דמיון בנושא ההגנה הניתנת בפני התביעות בקשר עם איסורים אלה. בענין היקף ההגנה מן ההכרח להכריע בין אינטרסים נוגדים ולהעדיף אחד על השני. על כך מן הנמנע הוא להגיע לידי תוצאה שתספק את כל הדרישות. בהכרעה בנושא זה יש להתחשב בנסיבות המקום והזמן, ולכן פתרון המתאים למדינה השרויה במצב של שלום ושבה הסדר הציבורי אינו נתון בסכנה בגלל ריבוי פשיעה, לא יוכל לשמש דוגמה טובה למדינה שמצבה שונה מבחינת סכנות חוץ וסכנות פנים. על חילוקי הדעות העלולים להתעורר בקשר עם העדפת זכות אחת על אחרת ניתן ללמוד למשל מפסק הדין שניתן לא מזמן על-ידי בית המשפט העליון בארצות-הברית בענין Cantrell v. Forest City Publishing Corp. שבו בפסק ברוב דעות, שחברה, בעלת עתון, הפרה את זכות הפרטיות של התובעים כשהציגה אותם באור כוזב בכתבה שתארה את מצבם, אחרי שראש המשפחה של התובעים נהרג בתאונה. לדעת המיעוט של השופט דגלס מן הדין היה לדחות את התביעה, כי התוצאה שאליה הגיע הרוב פוגעת בחופש העתונות, המובטח בחוקת ארצות-הברית.

20

1

בפני הועדה הופיעו נציגי רשות השידור, מועצת העתונות, ועדת עורכי העתונות הלאומית ואיגוד עיתונאי ישראל, והם הביעו חששות פן חוק שיגן על הפרטיות יפגע בחופש העתונות, וכן בזכותם ובחובתם הציבורית של אמצעי התקשורת להשיג ולפרסם ידיעות, שמו הראוי שיגיעו לידיעת הציבור הרחב, לדעתם עלולות הגבלות אלה לפגוע ביסודות המשטר הדמוקרטי. לדעת נציגי העתונות הנורמות שנקבעו על-ידי מועצת העתונות וכללי האתיקה המקצועית של עיתונאים, הם אמצעים מספיקים לשם שמירה שלא יופיעו בעיתונים פירסומים הפוגעים בפרטיות, כשאינן עניין ציבורי בפרסומים כאלה.

מר א' אבנרי, עורך השבועון "העולם הזה", הביע בפני הועדה התנגדות לכל חקיקה שהיא בענין הפגיעה בפרטיות, אשר תפגע בחופש העתונות והציע, שהוראות החוק המוצע לא יחולו על איסוף ידיעות ופרסומן על-ידי העתונות.

הועדה שקלה בכובד ראש את ההשגות הנ"ל והגיעה לכלל דעה, שאין לפטור את העתונות מהאיסורים שבחוק המוצע. הועדה מעריכה את פעולת מועצת העתונות בענין קביעת כללי אתיקה מקצועית ואכיפתם, אולם אין היא מוצאת בכך תחליף לחקיקה המוצעת, הן מכיוון שמוסדות העתונות הם גופים וולונטריים ולא כל העיתונים והעיתונאים מאוגדים בהם והן בגלל הסיבה שהליכים משמעתיים נגד עיתון או עיתונאי אינם יכולים לפצות את הנפגע על הנזק שנגרם לו. אנו סבורים, שההגנות השונות הניתנות לפי החוק המוצע נגד תביעות על פגיעה בפרטיות ובמיוחד ההוראה, שפרסום שהיה בו ענין ציבורי המצדיק בנסיבות הענין פגיעה בפרטיות לא יהווה עילה למשפט פלילי ואזרחי אם הפגיעה נעשתה בתום לב, לאפשרו לאמצעי התקשורת בכלל ולעתונות בפרט, למלא את תפקידיהם הציבוריים באמונה. דעתנו זו מבוססת, בין היתר, על נסיון העבר, אשר הוכיח שחוק איסור לשון הרע לא פגע במידה משמעותית בחופש העתונות. יש לציין, שבמדינות שונות השומרות בקפידה על חופש העתונות, ניתנה הגנה בפני הפגיעה בפרטיות, מבלי העבקה זכויות יתר לעתונות או לשירותי השידור ולא נראה, שחוקים אלה פגעו ביסודות המשטר הדמוקרטי במדינות אלה.

הועדה לא דנה בבעיית האזנת סתר, פרט לקביעת איסור כללי להאזנה או הקלטת שיחתו של אדם ללא ידיעתו בסעיף 2(2) של החוק המוצע על-ידי הועדה. נמנענו מדיון מפורט בנושא זה, מכיוון שבזמן פעולתו עמדה כבר על הפרק הצעת חוק בדבר האזנת סתר ויצאנו מתוך הנחה שנושא זה יוסדר בחקיקה עוד לפני שהמלצותנו תובאנה לדיון.

הועדה קבלה הצעות ושמעה חוות דעת בעניני איסוף מידע, שמירתו והפצתו בעזרת מתכשירים, איסוף אינפורמציה על-ידי רשויות הציבור וריכוזה במחשבים, והפיקוח על פעולות אלה. דעתנו היא, שבנושא זה לא נתגלו עד כה בארץ תקלות רציניות המחייבות פעולת חקיקה דחופה, ומכיוון שההתעמקות בנושא זה דורשת מומחיות רבה ועבודת מחקר, העדפנו שלא לכלול הוראות מיוחדות בענין המחשבים והפיקוח עליהם בחוק המוצע. נראה לנו לרצון שתוקם ועדת מומחים מצומצמת, אשר תחקור בענין סכנת הפגיעה בפרטיות כתוצאה מפעולות כאלה ותמליץ על הדרכים למניעת סכנה כזו.

ט. ברצוננו לציון שהחוקים בענין הזכות לפרטיות שנתקבלו בארצות שונות טרם עברו את כור המבחן של חיי המציאות ועל כן הם בבחינת חקיקה נסיונית שיתכן ויהיה צורך לשנותה מזמן לזמן על-מנת להתאימה לצרכים המשתנים של החיים ולהתפתחויות טכנולוגיות שתבואנה בעתיד.

פרק שלישי: ההגנה על צינעת הפרט במשפט העברי

א. במקורות המשפט העברי הוכרה צינעת חיו של האדם כראויה להגנה כבר בתקופה קדומה את שרשיה של הזכות לפרטיות אנו מוצאים במקרא, ובמרוצת הזמן נתבררה ונתגבשה זכות זאת כזכות משפטית, העשויה לגרור סנקציות אזרחיות ופליליות.

את פיתוחה של זכות הפרטיות, מצאנו הן בפרשנותם של מקורות עתיקים, והן בהתקנת תקנות, מקום שמצאו לנכון לחזק ולשכלל זכות זו.

ההגנה על הפרטיות באה לידי ביטוי בשמירה מפני העברת דברים שנאמרו בנסיבות של אמון הדדי, בהגנה מפני קריאת אגרות, ובשמירה על צנעת חיו של הפרט. אין לפגוע בפרטיותו של האדם בכניסה לרשותו, ואף לא בצפיה מרשותו של הפוגע אל רשות הנפגע. ברור הדבר כי השמוש באמצעים טכניים המאפשרים האזנה למרחש ברשות הזולת נכנס למסגרת הפגיעות האסורות, אף אם מכשיר האזנה אינו מותקן בתחומי של הנפגע.

אמנם רשותו של אדם לא תשמש לו "עיר מקלט", כשהוא מנצל את רשותו לרעה, לסיכול השלטת החוק והמשפט. וכך לצד ההכרה בזכות הפרטיות, וההגנה עליה בסנקציות יעילות, נקבעו כללים להגנת החברה מפני ניצולה של זכות זו לרעה.

ב. סוד ותכתובת

בספר משלי י"א, 13, נזכר לגנאי מי שמגלה סודו של אחר: "הולך רכיל מגלה סוד ובאמן רוח מכסה דבר". כלומר, המגלה סוד דומה להולך רכיל ועוונם שווה.

בתלמוד נאסר גילוי סודו של הפרט. וכך נקבע כי דבר שנאמר לאדם, אסור לאומרו לאחר עד שיתיר לו האומר במפורש לעשות כן, אם טיבו או נסיבות אמירתו של הדבר מראים כי המספר מקפיד על כך שדבריו לא יתגלו (ד' יומא ד', א'; חפץ חיים, הלכות איסורי לשון הרע, סוף כלל ב'). כלומר, סודות שנתגלו באופן מסויג, יש לשמור על הסייג לפרסומם, ולא לגלותם מעבר למה שהותר מטעם בעל הסוד.

אשר להגנת תכתובתו של אדם, ברור עפ"י העקרון של איסור גילוי סוד, "שיש איסור לבקש ולחפש מסתוריו של חברו" (הלכות קטנות, לר"י חאגיז, ח"א סי' רע"ו). ברם, נושא זה קיבל משנה תוקף על-ידי סנקציה שנקבעה בדבר, היא חדר"ג - חרם דרבנו גרשום מאור הגולה היינו, נקבע שיוטל חרם על מי שפותח אגרת של חברו ללא נטילת רשות (ר' התקנות המובאות בסוף שו"ת מהר"ם בן ברוך, ד' פראג). במרוצת הדורות נהגו לרשום על גבי האגרות את הכתובת: "בחדר"ג". בכתובת זו מודיע בעל האגרת כי פותח האגרת בלבד בחרם דרבנו גרשום.

הסנקציה של החרם לא היתה הסנקציה היחידה שהוטלה על פותח אגרתו של אחר. אנו מוצאים בספרות השאלות והתשובות פסקי-דין לפיהם הוטלו עונשים אחרים על העבריינין. כך הוא בפסק-הדין שניתן על-ידי רבי חיים שבת, מגדולי חכמי שאלונקי (בסוף המאה ה"ז ותחילת ה"ח), בדבר מי שהיה שולח כתב חתום, עם חרמות עליו לזר, לעיר אחרת, ובהגיע הדף לאותה העיר, באדם ונטל הכתב, עם כתבים אחרים, ופתחו. ושם הוא פוסק שוודאי ראוי לייסר לאותו אדם (שו"ת תורת חיים, ח"ג סי' מ"ז).

ביתר חומרה התייחסו לקריאת אגרתו של הזולת לשם גביבת סודות מסחריים. מקרה כזה בא בפני רבי יוסף דוד, שהיה אב"ד בשאלונקי בתחילת המאה ה"ח, והוא קובע כי יש להטיל על העבריינין קנס כספי, וכי יש להחמיר עמו משני טעמים. האחד: שרבנו גרשום לא אסר אלא על פתיחת האגרת, ללא מעשים נוספים, ואילו כאן העבריינין, לא רק שקרא את האגרת, אלא אף עשה מעשה בלקיחת סחורתו של בעל האגרת, ובכך השתרש בחטא. ושנית, שהעבריינין "מפני שעשה מעשיו בפומבי, ביד רמה, ראוי להחמיר עליו" (בית דוד, ח"א, יו"ד הל' נדנזי וחרם, סי' קנ"ח).

ג. סיגים להגנה

סיגים לשמירת הסוד קיימים כאשר שמירת סוד עלולה לפגוע בהליכים משפטיים ובהבאת עבריינים לדין.

הלכה המתירה האזנת סתר בנסיבות מיוחדות, ניתן לראות במשנה מסכת סנהדרין (פרק ז', י"ז), המדברת על הצבת עדים במקום נסתר לשם יצירת ראיות למעשה עבירה, באדם המסית לעבוד "עבודה זרה". וכך אומרת המשנה: "כל חייבי מיתות שבתורה אין מכמינין עליהם חוץ מזו (כלומר, חוץ ממסית לעבודה זרה); ... מכמינין לו עדים אחורי הגדר והוא (= הניסת) אומר לו (= למסית): "אמור מה שאמרת לי ביחוד (= ביחידות), והלה אומר לו ...". כלומר, במקרה של מסית יש להכמין עדים לשם יצירת הוכחות, והעדים באים אחר כך לבית הדין ומעידים ששמעו כיצד הלה הסית לעבוד עבודה זרה.

רבי חיים פאלאג'י, רבה של איזמיר במאה ה"ט, נשאל על גלוי תכנה של אגרת, מקום שקיים יסוד לחשד שכותב האגרת עומד לעשות לו עוולה בממונו, וניתן לברר זאת על-ידי פתיחת האגרת וקריאתה. והוא השיב כי אכן מותר במקרה זה לגלות את הכתוב באגרת (שו"ת חקקי לב, ח"א יו"ד סי' מ"ט).

עקרון בדבר העדפת מתן עדות על שמירת סוד, נקבע במשפט שהתנהל בפני רבי מנחם מירזבורק, מגדולי חכמי אשכנז במאה ה"ד. המדובר היה באדם שהוציא דיבה על אשתו, ולשם כך היה צריך לקבל עדותם של מקבלי הדיבה. ועל כך הורה הדיין כי כל מי שגילה לו הבעל את הדיבה חייב להעיד על כך, למרות שהבעל ציווה עליו, בעת שגילה לו, שלא לגלותו, כי "דברי הרב ודברי החלמיו" - דברי מי שומעין?!". כלומר, חובתו לשמור על הסוד נדחית מפני חובתו להעיד (נלימוקי מח"ר מנחם מירזבורק (בסוף שו"ת מהר"י ווי"ל), בתחילת דיני בושט).

הלכה מרחיקת לכת יותר קובע רבי יוסף קולון, גדול רבני איטליה במאה הטי"ו (שו"ת מהרי"ק, שורש ק"י). כאן המדובר בחובת מסירת ידיעות על מקום הימצאה של אבירה, בהתאם לתקנה המיוחדת לרבנו גרשום מאור הגולה, הקובעת כי אדם שאבד לו חפץ רשאי לדרוש מסירת ידיעות מכל מי שיש לו ידיעות בדבר. והנה היו אנשים שהשתמשו מחובת זאת באמתלה שאמנם יש ברשותם ידיעות, אלא שידיעות אלו נמסרו להם בסוד. ר"י קולון קובע כי העובדה שהדבר נמסר בסוד אין בה כדי לדחות חובתו של מי שיש בידו ידיעות להודיע על כך.

לדבריו, אפשר לחייב בגילוי ידיעות לא רק את מי שקיבל את הדבר בסוד, אלא אפילו אם נשבע שלא לגלות - חייב לגלות. ולא רק חובת עדות, שיסודה בדין תורה, עדיפה על שמירת הסוד, אלא אף חובה הנובעת מתקנה. ולא רק חובה הנובעת מתקנת-חכמים, אלא אף חובה הנובעת מתקנת-הקהל תדחה את שמירת הסוד (ר' הגהת הרמ"א לשו"ע יו"ד סי' רכ"ה, ל"ג).

ד. הפרט בביתו

במדרש למדו חכמים מן המקראות בדבר תגנת הפרטיות של האדם בביתו. וכך אמרו (פסיקתא דרשבאי לראש ספר ויקרא): "לא יכנס אדם לבית חבירו אלא אם כן יאמר לו 'הכנס'; קל-וחומר תמשה". יתר על כן, פרטיותם של בני משפחתו של אדם אף היא מוגנת מפניו. וכבר ציוה רבי עקיבא את רבלי יהושע בנו: "בני, אל תיכנס לביתך פתאום, כל שכן לבית חבריך" (פסחים קי"ב, א').

במקרא הוענקה הגנה משפטית לאדם בביתו, באיסור שהוטל על הנושה להכנס לביתו של החייב. בספר דברים כ"ד, 10-11, אנו קוראים: "כי תשה ברעך משאת מאומה לא תבוא אל ביתו לעבוס עבוסו. בחוץ תעמוד והאיש אשר אתה נושה בו יוציא אליך את העבוס החוצה". אמנם אין מדובר כאן באיסור כניסה לביתו של זר בכלל, ברם ניתן לראות בהוראה זו הכרה בעקרון כיבוד פרטיותו של האדם, ולג' יהא זה אדם החייב כסף לנושה בו. הנושה, שלכאורה יש לו זכות מוסרית להכנס לביתו של החייב, כדי לנקוט צעדים לשם הבטחת פרעון החוב - נאסר עליו להכנס לביתו של החייב. לגבי החייב, העומד במיוחד בפני הסיכון שפרטיותו תיפגע, לא הסתפקה התורה בהוראה מוסרית, אלא קבעה זכות משפטית להגנה על הפרטיות.

דאף כאן אנו פוגשים בסיג מאלף לאיסור הכניסה, בתקופת התנאים (המאה הא' והב' לספירה), בהבחנה שנעשתה בין כניסתו של הנושה לכניסתו של שליח בית דין. בברייתא במסכת בבא מציעא (דף קי"ג, ב') מובאת דעה המצמצמת את איסור הכניסה לנושה עצמו, והמתירה את הכניסה לשליח בית-דין, הפועל מטעם הרשות, לשם מימוש זכותו של הנושה כנגד החייב.

ה. היזק ראייה

זכותו של אדם שפרטיותו לא תופרע, אינה מצמצמת רק כלפי מי שנכנס לתוך רשותו. זכות משפטית עומדת לו, במשפט העברי, שפרטיותו לא תופרע על-ידי אחרים המשקיפים עליו ממקומם.

בספר במדבר כ"ד, 2, נאמר על בלעם: "וירא את ישראל שוכן לשבטיו", ולאחר מכן
 בדרך אותם בלעם לאמור "מה טובו אהליך ועקב משכנותיך ישראל" (שם, 5). חכמי התלמוד (בבא
 בתרא דף ס', א') מפרשים: "מה ראה בלעם? - ראה שאין פתחי אהליהם מכונים זה לזה.
 אמר: ואולי הללו שתורה עליהם שכינה". כלומר, פתחי האהלים היו באופן שהדבר הבטיח
 את הפרטיות של הדיירים, ועל כך נתברכו.

הבטחת הפרטיות, על ידי סידור נאות של פתחי הבתים, אינה עניין של מידה טובה גרידא.
 תקופת המשנה בא הדבר לידי גיבוש, בצורה של זכות משפטית המוקנית לפרט, למנוע מחבירו
 פתיחת פתח בביתו באופן שתפגע פרטיותו. במשנה בבא בתרא (פרק ג', ז'), נקבע: "לא יפתח
 אדם ... פתח כנגד פתח ... וחלון כנגד חלון" (ור' רמב"ם, הל' שכנים ה', ו'; שו"ע חו"מ
 סי' קנ"ד, ג').

ולא רק ביתו של אדם מוגן, אלא אף חצירו. וכך נאסר לפתוח חלון כנגד חצר של אחר,
 משום שעל ידי כך צריך בעל החצר להצטער, שמא ישקיף עליו הזולת מן החלון.

הכלל בדבר "היזק ראייה" מבוסס על הרעיון שלא רק הסתכלות לתוך רשות הזולת אסורה,
 אלא יש למנוע אף את האפשרות להסתכל לרשותו, שהרי דיה קיומה של אפשרות כזו, כדי להפריע
 לאדם לעשות ברשותו כחפצו. ולפי זה, מי שפרטיותו נפגעה, מתוך ששכנו פתח חלון כנגד חצרו,
 זכאי לא רק לקבל צו-מניעה כנגד שכנו, שלא יעמוד ליד חלונו ויסתכל לרשותו (ר' שו"ע חו"מ
 סי' קנ"ד, ז', בהגהת הרמ"א), אלא יתיר מזה - הנפגע זכאי לדרוש את החזרת המצב לקדמותו
 באופן שלא ייפגע יותר (ר' רמב"ם שם, שו"ע שם סי' קנ"ד, ג').

פרק רביעי: ההגנה על הפרטיות - סקירה השוואתית

א. מ ב ו א

1. כפי שכבר צויין לעיל, העניין בהגנה משפטית על הפרטיות הוא חדש ביחס. ברוב המדינות
 נעשה הטיפול בנושא, לפחות באספקטים החדשים שלו, על-ידי חקיקה ולא על-ידי התפתחות
 שיפוטית. הספרות המשפטית המוקדשת לנושא היא מרובה, ואנו נסקור רק חלק קטן ביותר ממנה,
 ואף זאת רק בנוגע לאותם תחומים שהועדה ריכזה בהם את פעילותה.

חשוב לציין כי קשה עדיין ללמוד לקחים מן החקיקות החדשות, שנועדו למלא את הפערים
 בהגנה המשפטית הרגילה של הפרטיות, מחמת העדר "עומק זמן" שבו יכולות חקיקות כאלה להיבדק.
 בסתפק, לפיכך, בציון המצב המשפטי כפי שהוא בא לביטוי בספרי החוקים, ונוסיף חומר עובדתי
 לגבי הפעלתן של חוקים אלה מקום שהוא קיים.

2. חומרת הבעיה שונה בארצות שונות. היא תלויה, למשל, בהתפתחות הטכנולוגית, בשאלה אם
 קיים שימוש רחב במחשבים, ובמנהגיהם של אמצעי התקשורת. גורם נוסף הוא הנכונות של גורמים
 הממונים על אכיפת החוק להשתמש בחידושים הטכנולוגיים כדי למצוא ראיות או לאתר עבריינים.
 פוטנציאליים, והמידה בה מאפשר להם החוק הקיים לעשות זאת. בשל כך יש להזהר מלמדת לקחים
 מפתרונותיהן של שיטות משפט אחרות לבעיה באופן עיוור. חלק גדול מהתגובות המשפטיות לצורך
 בהגנה על הפרטיות יכול להיות מוסבר רק בתוך מסגרת שיטת המשפט בה הן נעשות. לפיכך בסתפק
 בחילאור מפורט של ההסדר המשפטי ומגמות החקיקה בארצות-הברית, אנגליה (כנציגות המשפט
 המקובל) גרמניה וצרפת (כנציגות ה-civil law) וקנדה (כדוגמה לשיטה מעורבת). בסכס את
 הסקירה בדיון לפי נושאים שבו תיסקרנה גם כמה ארצות נוספות.

3. לפני שנפנה לתיאור חמשת השיטות המליציות שנבחרו יש לצייין כי הזכות לפרטיות מופיעה בשני מסמכים בינלאומיים. סעיף 12 של ההכרזה האוניברסלית על זכויות האדם 1948 קובע כי:

איש לא יהיה חשוף להתערבות שרירותית בפרטיותו, משפחתו, ביתו או תכתובתו, ולא להתקפות על כבודו ושמו הטוב.

סעיף 17 של אמנת האו"ם בנוגע לזכויות אזרחיות ופוליטיות משלים קביעה זו באמרו כי "כל אדם זכאי להגנת החוק כנגד התערבויות או התקפות כאלה".

גם סעיף 18(1) של האמנה האירופית להגנת זכויות האדם והחירויות היסודיות מ-1950 קובע כי "כל אדם זכאי לכך שיכבדו את חלי משפחתו וחיי הפרטיות, את ביתו ואת תכתובתו".

ארצות הברית *Common Law*

4. כיום קיימת בארצות הברית הגנה משפטית רחבה למדי על אינטרס הפרטיות. חלק מן הנורמות הרבות בנושא אף נקראות נורמות של פרטיות, בעוד באחרות אין המונח נזכר במפורש ורק הפרשנות השיפוטית קישרה אותן להגנה על הפרטיות. ההגנה מבוססת על כמה מהוראות החוקה הפדרלית, ולאחרונה אף על "זכות חוקתית לפרטיות" שהוכרזה ע"י בית-המשפט העליון בארצות-הברית; על עולה בנזיקין בגין הפרת פרטיות המוכרת בהיקף שונה במקצת בכל המדינות של ארצות-הברית פרט לשלוש; ועל חקיקה פלילית, הן במישור המדינות והן במישור הפדרלי. בחלק מן המקרים מקנה החוק הפלילי זכות תביעה אזרחית לנפגע מהפרתו.

5. מבחינה היסטורית החלה המודעות לצורך בהגנה משפטית על הפרטיות כתוצאה ממאמץ המפורסם של וורן וברנדיס "הזכות לפרטיות" מ-1890⁽¹⁾. באותו מאמר טענו המחברים כי קיים במשפט המקובל עקרון של "הגנה על האישיות", וכי הגנה על הפרטיות היא רק מקרה פרטי של הגנה כזו על האישיות. הם גזרו את העקרון הזה מהחלטות שונות של בתי המשפט באנגליה, והסיקו כי בתי המשפט בארצות-הברית יכולים להעניק סעד במקרים של הפרת פרטיות גם ללא התערבות של המחוקק. מיד לאחר פרסום המאמר התחילו להשמע בבתי משפט טענות המסתמכות על המסקנה כי אמנם יכול בתי-משפט אמריקאי לתת סעד בגין הפרת פרטיות, כאשר חלק מבתי המשפט מקבלים אותן ויוצרים כך עילה חדשה בנזיקין וחלק מבתי המשפט מסרבים להכיר⁽²⁾. בניו-יורק, למשל, סירב בית-המשפט לערעורים לתת סעד במקרה של שמוש בשמה של התובעת לשם פרסומה⁽³⁾, והסערה הציבורית בעקבות פסק-הדין אילצה את המחוקק להגיב מיד ולחוקק חוק המקנה סעד במקרים של הפרת פרטיות על-ידי שימוש בשם ובתמונה של אדם לצרכי מסחר⁽⁴⁾.

6. כיום אין ספק כי מוכרת ברוב המדינות של ארצות הברית עילת תביעה בנזיקין בגין הפרת פרטיות⁽⁵⁾. ב-1939 אף הוכנס סעיף מיוחד לתוך הריסטליטמנט האמריקני הקובע עילת תביעה זו. רק בארבע מן המדינות מבוססת עילת התביעה על חוק חרוט⁽⁶⁾. למרות שהיקף העילה שונה במקצת ממדינה למדינה ניתן לומר כי טיפוסי המקרים הבאים הוכרו על-ידי בתי המשפט האמריקאים בהפרת של פרטיות שיש לתת בהן סעד:

(1) השימוש בשמו או בתמונתו של התובע לצורך פרסומה או למטרות השגת רווחים על-ידי הנחבץ.

(3) כניסה למקום פרטי בו נמצא התובע (לאו דוקא ביתו או מקום הנמצא בחזקתו המשפטית).

או עריכת חיפושים בלתי חוקיים.

(4) פרסום העובדה כי התובע חליץ כספים, או כל התנהגות אחרת המכוונת להביא

את התובע לשלם חוב ללא שימוש בהליכים המשפטיים הרגילים.

(5) האזנה, בין בעזרת מכשירים אלקטרוניים ובין בלי שימוש כזה.

(6) התחזות לצורך השגת רווח.

(7) פרסום אינפורמציה מביכה אודות התובע.

(8) מעקבים "בלתי סבירים" אחרי התובע.

(9) חיוב התובע להיזקק למבחני דם או מבחני שכרות בניגוד לרצונו.

כמו-כן פותחו כמה הגנות כלליות בפני תביעות בגין הפרת פרטיות, אותן נסקור להלן.

7. אל אפשר לסקור את המשפט האמריקאי בסוגיה זו מבלי לציין את תרומתו של פרוסר, שהתיאור שהוא נתן לדיני הפרטיות נחשב כיום על-ידי רבים, לרבות בתי המשפט, כתיאור הדפניטיבי. ⁽⁷⁾ פרוסר אומר כי ניתוח המקרים בהם הוגשה בקשת סעד בגין הפרת פרטיות מראה כי קיימות ארבע קטגוריות של מקרים שבהם נוצרת, לכאורה, עילת תביעה:

(1) חדירה לרשותו של הפרט או לתוך משהו פרטי או סודי שלו.

(2) "הפקעת" שמו או תמונתו של אדם כדי להשיג רווח.

(3) פרסום ברבים של אינפורמציה פרטית מביכה.

427 110/1 ג 288 (4) העמדתו של הפרט כאור כוזב בעיני הציבור.

8. ההגנות המוכרות בארצות-הברית בפני תביעה בגין הפרת פרטיות הן:

(א) הסכמה מפורשת או מכללא של התובע.

(ב) כאשר ההפרה היא בדרך של פרסום, אין סעד לתובע אם הנתבע פעל בנסיבות בהן היה מכוסה על-ידי הזכויות השונות של חוק הוצאת הדיבה, אולם "אמת" הפרסום אינו מהווה הגנה. לענין זה קיימת בעיה לגבי הקטגוריה הרביעית המוזכרת על-ידי פרוסר, זו של הצגת התובע כאור כוזב, שכן אמת צריכה להיות הגנה. אם אחד מן האלמנטים של התביעה הוא העובדה כי האור הוא כוזב הרי שאמת צריכה לשלול אותו ולהוות הגנה. לפיכך מוצע, באמת, לא לראות את המקרים שבהם התובע הוא על הכוזב כמקרים של הפרת פרטיות. מקרים אלה יכולים ליפול באופן טבעי לגדר דיני הוצאת הדיבה.

(ג) אינטרס פרטי לגיטימי, כל עוד לא עברה ההפרה את הגדרת כלי לספק אותו אינטרס.

(ד) צידוק חוקי.

9. ההגנה הבעייתית ביותר היא זו של ה"אינטרס הציבורי". ההגנה כזו מוכרת, כמובן, בארצות-הברית והיא אף רחבה במיוחד מפני שהמודעות שם לגבי חופש הדיבור ומעמדו כזכות חוקתית ראשונה במעלה גבוהה מאוד. לגבי המקרים של "אור כוזב" נפסק לאחרונה כי יחול עליהם אותו מבחן המוחל על תביעות בגין הוצאת דיבה: אם קיים אינטרס ציבורי בחומר המפורסם אסור לענוש על פרסומו אלא אם כן הוא אינו אמת, והמפרסם ידע כל אינו אמת, או התעלם בפזיזות מחוסר האמת⁽⁸⁾. השאלה היא, כמובן, מתי נאמר כי הפרסום אינו נוגע לדבר שיש בו אינטרס ציבורי. חשבת הפסיקה האמריקנית לשאלה זו אינה עקבית ואינה ברורה. ניתן לציון רק שתי נקודות חשובות.

10. יש מקרים בהם נתן בית המשפט סעד על הפרת פרטיות בדרך של פרסום גם כאשר כל דברי הפרסום היו אמת, ואף כאשר הדברים היו מבוססים על רישומים ציבוריים הפתוחים לכל. המקרה המובהק הוא מליון נ. רייד⁽⁹⁾, שבו נתן בית-המשפט בקליפורניה סעד לאשה שהנתבעים העלו סרט המספר על עברה כיצאנית שהואשמה והורשעה ברצח, והוסיפו את ציון שמה הנוכחי, לאחר שפלישה וחיתה עם אנשים שלא ידעו דבר על עברה. כל העובדות היו נכונות, ואת כולן ניתן היה למצוא ברישומים ציבוריים, ובכל זאת פסק בית-המשפט כי אי-מתן סעד עומד בהתנגשות לזכות הפרטיות ולאינטרס של החברה לסייע ברהביליטציה של עבריינים. ישנם מקרים אחרים בהם נתן בית המשפט סעד וקבע כי אין בפרסום ענין ציבורי, או כי לא היה צורך לזהות את התובע⁽¹⁰⁾ במקרים מסויימים אף קבע בית-המשפט כי הסגנון של הפרסום עלול להשפיע על החלטתו, וכי בעוד פרסום הוגן לא ייפסל - לא יתיר בית המשפט פרסומים סנסציוניים, שכל מטרתם למשוך את קהל הקוראים⁽¹¹⁾. לסיכום - הקבוצה של המקרים בהם ניתן סעד על הפרת פרטיות על-ידי פרסום אינפורמציה נכונה אינה קבוצה ריקה, כמו שטוענים כמה מבקרים.

11. מצד שני, נכון הוא כי בארצות-הברית הנורמות החברתיות לגבי פרסום הן רחבות מאוד, וכי מקובל, למשל, שאנשי ציבור מאבדים את כל זכותם להגנה מפני פרסום, מבלי להתחשב בתוכנו או בתגובתו; או שדיווח על "חדשות" - אירועים אחרונים בעלי ענין - לא צריך להיות כפוף כמעט למיגבלות כלשהן, אף כאשר הפרסום אינו חיוני במיוחד, ואף כאשר הוא גורם סבל רב לפרטים המעורבים (כמו, למשל, קרובים של קרבנות פשע או תאונות), שלא עשו דבר כדי לחשוף את עצמם לעין הציבור⁽¹²⁾. במלים אחרות, הנטייה בארצות-הברית היא לקבוע כי הגבול בין מקרים שיש בהם ענין ציבורי ובין כאלה הנעדרים ענין כזה הוא קרוב מאוד לגבול הנקבע על-ידי המפרסמים, וכי בכל מקרה של ספק פוסקים לטובת המפרסם.

12. בעקבות ההכרה השיפוטית בעילת תביעה בניזיקין בגין הפרת פרטיות החלו בתי המשפט לראות כמה מן העבירות הפליליות שהיו קיימות עוד לפני מאמדם של וורן וברנדיס כמגנות על הפרטיות. בין עבירות אלו נמנות העבירות של הצצה, האזנה, ומקרים מסויימים של השגת גבול, וכן כל ההוראות הפליליות הדנות באיסור פליחה וקריאת מכתבים על-ידי עובדי דואר.

במאה העשרים נוספו דברי חקיקה פרדליים העוסקים בהאזנות וקובעים, בין השאר, זכות חביעה אזרחית לנפגע מהאזנות בלתי חוקיות⁽¹³⁾. יש לציין גם כי במדינות בהן נוצרה זכות הפרטיות על-ידי חקיקה מהווה השימוש בשם ובתמונה למטרות עשית רווחים ולצרכי מסחר (מונח שפורש ככולל גם פרסומים "סבסציונליים" באמצעי התקשורת) הפרת הפרטיות עבירה פלילית נוסף על היותה עוולה אזרחית. אולם, בכל ההיסטוריה של דברי חקיקה אלה קשה למצוא מקרים בהם נעשה שימוש בסעיפים הפליליים. מכיוון שהחוק המוצע אינו מטפל בסוגית ההאזנות, לא נכנס לפירוט ההסדר המשפטי האמריקני בנקודה זו.

13. כאמור, מבוססת ההגנה המשפטית על הפרטיות בארצות-הברית, לפחות באופן חלקי, על החוקה. המונח "פרטיות" אינו מופיע בחוקה, אולם פרשנות שיפוטית הבהירה כי המטרה העיקרית של חלק מהתיקונים במגילת הזכויות היא הגנה על הפרטיות. כאמור, הוכרז לאחרונה כי קיימת זכות חוקתית לפרטיות⁽¹⁴⁾. זכות זו הוסקה מן העובדה שהפרטיות נראית כמוגנת על-ידי התיקון הרביעי (הקובע חסינות מפני חיפושים ללא צו), התקנון החמישי (הקובע, בין השאר, את הזכות להימנע מהפללה עצמית, ופורש ככולל את זכות השתיקה של הנאשם ואת זכותו של הפרט להתנגד לבדיקות דם או אלקוהול), התיקון השלישי (הקובע כי אין, כתנאים רגילים, להכניס חיילים לביתם של אזרחים), והתיקון הראשון (הקובע את חופש הדיבור וחופש ההתאגדות, ואשר פורש כאילו הוא מגן על חברי התאגדויות פוליטיות ומתיר להם לא לגלות לוועדות חקירה זהותם של אנשים החברים באגודה).

14. בכל הנוגע לשימוש באינפורמציה שנרכשה שלא כדין חלים בארצות-הברית כללי המשפט המקובל לפיהם קבילות ראיות היא ענין לשיקול דעתו של בית-המשפט, אלא אם כן נקבע אחרת. בפסיקה נקבע כי אינפורמציה שהושגה תוך הפרת התיקון הרביעי לחוקה אינה קבילה. ב-1967 קבע בית-המשפט העליון כי אינפורמציה שנרכשה על-ידי האזנה לשיחת טלפון, אף אם לא היה בהאזנה משום השגת גבול, היא אינפורמציה שהושגה בניגוד לתיקון הרביעי ולכן בלתי קבילה⁽¹⁵⁾. גם בחקיקה מ-1968 הקובעת את ההסדר לגבי האזנות נקבע במפורש כי אינפורמציה המושגת תוך הפרת הוראות החוק היא בלתי קבילה⁽¹⁶⁾.

15. יחד עם זאת אין העובדה שאינפורמציה הושגה בדרך בלתי חוקית סיבה מכרעת למנוע את פרסומה בעתונות. בשני פסקי-דין נקבע כי השיקול המכריע לענין הפרסום הוא האינטרס הציבורי בפרסום, ובית-המשפט לא יאסור פרסום חומר רק משום שנגנב⁽¹⁷⁾. לבעלי החומר תעמוד, כמובן, הזכות לתבוע את ה"גנב" בגין גזל. כך נפסק אף במקרה הידוע של "מסמכי הפנטגון", שהיה ברור כי הודלפו בניגוד לחוק. המדליף (אלסברג) הועמד לדין, אולם החומר פורסם.

16. בארצות-הברית יש שורה של דברי חקיקה המטפלים באספקטים שונים של מערכות מידע. בין אלה יש למנות את החוקים הפרדליים הנוגעים לדיווח בנושא האשראי⁽¹⁸⁾. נאח חוק הפרטיות 1974⁽¹⁹⁾ הודן במאגרי האינפורמציה בסטור הציבורי הפרדלי. כמו-כן קיימת חקיקה מפורטת של העיסוק בבילוש פרטי במישור של המדינות השונות⁽²⁰⁾. שוב, מכיוון שהחוק המוצע אינו מטפל בשני נושאים אלה לא נכנס לתיאור מדויק של ההסדר. חשוב רק לומר כי חוק הפרטיות 1974 מקנה לכל פרט זכות לקבל "תיפוט" של החומר המצוי לגבייו בתחילי הממשל, לתקן את הטעות תיקון, ולשלוח במידת מה על הגישה לאינפורמציה. הכוונה היא לבדוק את הפעלתו של החוק במישור הפרדלי ולהעבירו אחר-כך גם למישור הסטור הציבורי במדינות השונות⁽²¹⁾. יש לציין כי עיקר העבודה בתחום הפרטיות הנעשית כיום בארצות-הברית נוגעת לתחום זה של ריכוז מידע ומאגרי מידע.

17. בקודת המוצא של השיטה האנגלית היתה דומה לזו של המשפט האמריקאי, למעט התוראות החוקתיות. היתה הגנה עקיפה מסוימת על הפרטיות באמצעות ערולות אחרות כמו השגת גבול, מטר, זכות-יוצרים, הפרת חוזה והפרת נאמנות, הוצאת דיבה, למרבות והעילה (המסופקת) של גרימת נזק בזדון. בנוסף לכך היו כמה תוראות פליליות שניתן היה לעשות בהן שימוש במקרים מסוימים של הפרת פרטיות, כמו ההוראה האוסרת על עובדי דואר לפתוח דברי דואר, או ההוראה האוסרת להתקין מתקני קליטה ושידור אלקטרוניים ללא רשיון. זכות מפורשת לפרטיות לא || הוכרה, במובן זה שלא היתה עילת תביעה בגין הפרתה⁽²²⁾.

18. במצב משפטי זה לא חל, למעשה, שינוי עד היום. ההגנה על פרטיות היא עדיין עקיפה בלבד. ההיסטוריה של התפתחות המשפט האנגלי בנקודה זו היא, למעשה, היסטוריה של הצעות חקיקה ודו"חות של ועדות. ב-1930 נדון בבית-המשפט לערעורים המקרה של טולי נ. פריי⁽²³⁾ התובע, שחקן גולף חובבני ידוע, הוצג במודעת פרסומת כמהלל מוצר של הנתבעים. בית-המשפט לערעורים הביע את דעתו כי התובע צריך היה לזכות, אך כי לפי החוק הקיים אין הוא יכול לזכות אם אין הפרסום עולה כדי הוצאת דיבה. בית-המשפט אף קבע כי אין בפרסום כזה משום הוצאת דיבה. החלטה זו הביאה את וינפילד לכתוב מאמר בו הוא מתאר את ההגנה העקיפה של הפרטיות במשפט האנגלי, מספר על הנסיון האמריקאי, וממליץ שבית הלורדים יתחיל לפתח עילת תביעה בגין הפרת פרטיות לפי נסיון זה⁽²⁴⁾. בית הלורדים הפך אמנם את החלטת בית-המשפט לערעורים בענין טולי נ. פריי, אולם לא על-ידי יצירת זכות תביעה בגין פרסום שאינו מגיע כדי הוצאת דיבה. הוא קבע כי בנסיבות הענין היה בפרסום משום הוצאת דיבה שכן שחקן חובב אינו אמור לקבל כסף עבור פעילותו ואנשים יכלו לחשוב שהתובע אמנם קיבל תגמול עבור נכונותו להופיע במודעה⁽²⁴⁾.

19. ב-1948 הגישה ועדת פורטר שבדקה את דיני הוצאת הדיבה את הדו"ח שלה ובכל הנוגע לפרטיות היא אומרת כי הפרות נחשבות כנוגדות את כללי האתיקה על-ידי כל העיתונים המכובדים, וכי נראה שקשה יהיה לנסח קנה-מידה שיאפשר הסדרה משפטית של התחום. מכל מקום, סיכמה הוועדה, ההגנה משפטית על הפרטיות אינה בתחום הסמכות שלה, מאחר והיא מונחת לטפל בהוצאת דיבה בלבד, שני התחומים צריכים להשמר מובחנים⁽²⁵⁾.

20. ב-1961 הוגשה הצעת חוק פרטיות על-ידי לורד מנקרופט שעיקרה היה נסיון לטפל בהפרות פרטיות על-ידי פרסום באמצעי התקשורת ההמוניים⁽²⁶⁾. ההצעה זכתה לתמיכה נלהבת בבית הלורדים, אולם נדחתה לבסוף מן הטעם שיש בה סיכון גדול מדי לחופש הדיבור והעתונות⁽²⁷⁾. ב-1967 הוגשה הצעת חוק פרטיות נוספת, והפעם בבית הנבחרים על-ידי א. ליון. הצעת חוק זו היתה רחבה יותר וקבעה עילת תביעה לכל אדם שזכותו לפרטיות הופרה בצורה רצינית ובלתי סבירה. ליון אף הסביר כי הצעת החוק של לורד מנקרופט היתה צרה מדי, וכי יש להגן גם על אספקטים אחרים של הפרטיות בנוסף על זה של חירות מפרסום באמצעי התקשורת ההמוניים⁽²⁸⁾. הצעה זו אף לא זכתה לקדימה שניה, וזמר ליון אמר כי הביא אותה רק על-מנת לעורר מחדש את הענין בנושא⁽²⁹⁾.

21. בספטמבר 1967 הוקמה ועדה על-ידי הסניף הבריטי של האיגוד הבינלאומי של המשפטנים ("Justice") לחקור את הנושא. דו"ח הועדה פורסם בינואר 1970⁽³⁰⁾. הועדה קבעה כי ההגנה שניתנה לפרטיות במשפט האנגלי אינה מספקת, בעיקר לאור ההתפתחויות הטכנולוגיות של הזמן האחרון. היא המליצה ליצור בדרך של חקיקה עילת תביעה כללית עבור כל הפרה חמורה ובלתי סבירה של הזכות לפרטיות; להפוך מעקב סמוי באמצעות מכשירים אלקטרוניים לעבירה פלילית; להרחיב את דרישת הרשיון לא רק לשימוש במשדרי אלחוט אלא גם למכירתם והחזקתם; ולקבוע כי אינפורמציה המושגת תוך כדי הפרת פרטיות לא תהיה קבילה בהליכים אזרחיים. לגבי הליכים פליליים קבעה הועדה כי האינטרס הציבורי שבבירור האמת גובר על האינטרס בפרטיות, ולכן אין מקום לשנות את הכלל הרגיל של המשפט המקובל המשאיר את קבילות הראיות לשיקול דעתו של השופט. לגבי הנושאים של ריגול חשיתני ומאגרי אינפורמציה נקבע בדו"ח הועדה כל הם מחייבים בדיקה נוספת.

22. הועדה הכינה הצעת חוק בהתאם להמלצותיה, לגבי עוולת בניזיקין⁽³¹⁾. הצעת חוק זו (בשינוי קטן) הוגשה כהצעת חוק פרטית לבית הנבחרים כבר בנובמבר 1969, על-ידי מר וולדן⁽³²⁾. ההצעה נדונה בבית הנבחרים בינואר 1970⁽³³⁾ וכתוצאה מן הדיון הסוער והתמיכה הרבה שקיבלה הוחלט להקים ועדה רשמית שתחקור את הנושא. במאי 1970 הוקמה הועדה בראשותו של קנת ינגר (להלן - ועדת ינגר) והתבקשה לבדוק את האספקטים של הגנת הפרטיות בסקטור הפרטי. הועדה הגישה את הדו"ח שלה ביולי 1972. רוב חברי הועדה (פרט לשניים) היו נגד יצירת עוולת חדשה בניזיקין שתכסה את התחום כולו, או במלים אחרות, דחו את המלצותיה של ועדת "Justice" בנקודה זו. הנימוק לדחיה היה כי החוק הקיים, בצירוף להמלצות הספציפיות של הועדה, יתן לפרטיות הגנה טובה למדי, וכי יצירת עוולת בניזיקין הכוללת גם הפרת פרטיות על-ידי פרסום, מסויגת בהגנה של אינטרס ציבורי, עלולה לסכן יתר על המידה את חופש הביטוי. ההמלצות שנתקבלו פה אחד על-ידי הועדה הן:

(א) יצירת עבירה פלילית חדשה של מעקב סמוי באמצעות מכשירים אלקטרוניים.

(ב) יצירת שתי עוולות חדשות: מעקב (לא בהכרח סמוי) באמצעות מכשירים אלקטרוניים, ופרסום או שימוש באינפורמציה שנרכשה באופן בלתי חוקי.

(ג) הועדה סברה כי החוק הקיים יכול לספק הגנה טובה לפרטיות על-ידי הבהרה והרחבה של דיני הפרת האימון. לכן הומלץ על ידה להעביר את הדינים האלה לטיפול של ה- Law Commission.

(ד) בנוסף להצעות אלה הציעה הועדה לגופים שונים העלולים להיות מעורבים, מטבע הדברים, בהפרות של פרטיות, לבדוק מחדש את הפרוצדורות שלהם ואת האפשרות הניתנת לפרטים להגיש תלונות בגין הפרת פרטיות. המלצות ברוח זו הופנו לעתונות, לשירותי השידור, לבנקים, לאוניברסיטאות, לארגון הרופאים ולארגוני מעבידים. לגבי האחרונים נאמר אף כי יעיל יותר יהיה לטפל בהפרות של פרטיות אגב יחסי עובד-מעביד במסגרת קוד לדיני עבודה ולא במסגרת חוק כללי הנוגע להגנה על הפרטיות.

(ה) הועדה המליצה ליצור מסגרת שתוכל לפקח על פעולותיהם של חברות העוסקות בבדיקת אש, ולחייב אותן לפתוח את תיקיהן בפני הפרט שעליו נערך הדו"ח, במסגרת ההגנה על הצרכנים.

(ו) יש ליצור על-ידי חקיקה מסגרת רישוי לבלשים פרטיים, כך שתהא זו עבירה פלילית לעסוק בבילוש פרטי ללא רישיון. הפרת תנאי הרישיון, בין השאר על-ידי הפרות של פרטיות, עשויה להביא לשלילת הרישיון.

(ז) ולבסוף, הועדה לא הגישה המלצות מפורטות בנושא המחשבים ומאגרי מידע, בעיקר מפני שהממשלה הודיעה כי היא עומדת לפרסם דו"ח משלה על נושא זה, אולם נאמר כי חייבת להיווצר מסגרת שתאפשר לשלוט על מאגרי אינפורמציה, הטיפול באינפורמציה, הגישה אליה והשימוש בה.

23. הדו"ח הונח על שולחן בית הנבחרים ובית הלורדים, ונערכו עליו דיונים בשני הכתלים⁽³⁴⁾ מועצת העתונות שינתה במקצת את הרכבה לפי המלצות הועדה, אולם לא היתה כל פעילות חקיקתית של ממש בעקבות ההמלצות. דיני הפרת האימון, וכן התפקיד של בדיקת החקיקה הנחוצה כדי ליצור את שתי העוולות החדשות עליהן הומלץ, הועברו לשיקולה של ה-Law Commission.

24. יש לציין רק כי בנוסף לפעילות לקראת חקיקת חוק פרטיות, שבינתיים לא נשאה פרי, היו באנגליה גם יוזמות חקיקה ספציפיות בנוגעות לאספקטים מסויימים של הגנה על פרטיות. מאז 1969 מונחות בבית הנבחרים ובבית הלורדים הצעות שונות הנוגעות לחקיקת הנושא של מאגרי אינפורמציה⁽³⁵⁾. ב-1967 הוצעה הצעת חוק פרטית לבית הנבחרים על-מנת להפוך האזנה ללא הרשאה לשיחות טלפון לעוולה אזרחית ועבירה פלילית, שלא זכתה לקריאה שניה⁽³⁶⁾. ב-1969 הוגשה לבית הנבחרים הצעת חוק פרטית בנוגע לרישוי פעילותם של בלשים פרטיים⁽³⁷⁾. גם הצעה זו לא זכתה לקריאה שניה, אולם תוכנה אומץ במידה רבה על-ידי ועדת ינגר.

25. בשנת 1974 נחקק באנגליה חוק המגן על אספקט מסויים של פרטיות: הרצון להבטיח כי אדם יוכל להשתחרר מעברו לאחר תקופת זמן מסוימת⁽³⁸⁾. חוק הרהביליטציה זכה לביקורות חמורות בעתונות האנגלית, וקשה עדיין לדעת מה תהליכה תוצאות הפעלתו המעשית.

26. לאחרונה הוגשו שני "ניירות לבנים" הנוגעים לבעיה של מאגרי מידע, שועדת ינגר לא טפלה בהם באופן מפורש⁽³⁹⁾. ועדה נוספת בראשותו של ינגר מונתה כדי לדון, בין השאר, בהמלצות חקיקה בתחום זה.

27. ותפשה הגרמנית לגבי זכות הפרטיות שונה מזו האנגלית בדומה לוורן וברנדיס וראים הגרמנים את הזכות לפרטיות כאחת ממכלול "זכויות האישיות". המושג של "זכויות האישיות" פותח על-ידי משפטנים גרמניים זמן רב לפני שנקלט לתוך החקיקה והפסיקה הפוזיטיביים. למרות חיבורים של גירקה וקוהלר לא נקלטו "זכויות האישיות" לתוך הקוד האזרחי (ב.ג.ב.) ב-1896. הטענה היתה כי זכויות אלה הן עמומות מדי, וכי הכללתן בין הזכויות הראויות להגנה משפטית תפגע בבהירות החוק ובוודאותו. מדברי ההכנה לקראת חקיקת הקוד האזרחי ברור כי הכוונה היתה לא לכלול את זכויות האישיות, ובתי המשפט אף הם קבעו כי אין זה רצוי לקלטן⁽⁴¹⁾.

28. ההגנה על הפרטיות ניתנה, איפוא, בהסתמכות על כמה סעיפים חלקיים. סעיף 12 לב.ג.ב. הקנה לפרט זכות קניינית לשמו. סעיף 823, הסעיף הכללי של אחריות נזיקית, קובע עוולה נזיקית בכל מקרה של גרימת נזק, בכוונה או ברשלנות, לחיים, לגוף, לבריאות, לחירות, לרכוש, או "לזכויות דומות אחרות", וכן במקרה של גרימת נזק אגב היפר חובה חקוקה. סעיף זה היה הבסיס לתביעות אזרחיות בגין הוצאת דיבה, שכן השמעה היא עבירה פלילית לפי החוק הגרמני. סעיף 826 קובע עוולה במקרה של "גרימת נזק בזדון בניגוד לתקנת הציבור", וסעיף 226 קובע עילת תביעה אזרחית במקרים של שימוש לרעה בזכות. מכשול נוסף בדרך ההגנה על הפרטיות במסגרת הב.ג.ב. הן ההוראות העוסקות בפיצויים. סעיף 253 קובע כי אין לפצות בכסף על נזקים לא כספיים ללא הוראת חוק מפורשת, וסעיף 1847(1) קובע כי פיצוי כספי כזה אפשרי רק במקרה של פגיעה בגוף, בבריאות, או בחירות.

למרות הדחייה, בשלב זה, של הדוקטרינה הכללית של "זכויות האישיות" היתה הגנה מסוימת על הפרטיות באמצעות סעיף 12 ובאמצעות חוק זכויות היוצרים. יחד עם זה נקבע מפורשות כי זכויות האישיות אינן בגדר "זכויות דומות אחרות" לצורך סעיף 823.

29. שינוי מכריע חל עם אימוץ החוקה הפדרלית ב-1949, הקובעת בסעיף 1 שאינו ניתן לשינוי בכל דרך שהיא כי כבוד האדם אסור שיפגע, וכי ההגנה עליו היא מחובתה של כל רשות. סעיף 2 לחוקה מקנה לכל פרט זכות לפיתוח חופשי של אישיותו, ככל שפיתוח כזה אינו פוגע באחרים או בסדר הציבורי. ב-1953 הוחלט כי לאחר אימוץ החוקה יש לראות את זכויות האישיות כזכויות מוכרות לצורך סעיף 823⁽⁴²⁾. מאז נוצר גוף פסיקה המעניק הגנה לזכויות כאלה ב-1958 הוגשה הצעת חוק ממשלתית לתיקון הקוד האזרחי בהתאם לפסיקה שהצטברה⁽⁴³⁾, אולם ההצעה בוקרה קשות כאיום לחופש הדיבור. הממשלה החליטה כי ההגנה הפסיקתית מספקת ולכן ויתרה על התיקון בחוק בתקווה שההתנגדות לו תפחת כאשר יתברר שאין הוא יותר מאשר קודיפיקציה של החלטות בתי המשפט. הצעת חוק זה יכולה, לכן, לתת תמונה טובה של הדוקטרינה השיפוטית בעניין זה, כפי שפותחה לאחר חקיקת החוקה.

30. לפי הצעת החוק יוצהר במפורש כי פגיעה בזכות האישיות היא עוולה אזרחית (אם היא מגיעה מעבר לחיכוך הצפוי מטבע הדברים בשל חיים בחברה). פגיעות בזכות האישיות כוללות הוצאת דיבה, העלבה, פגיעה בחיים ובחירות, ופגיעה בפרטיות. הצעת החוק קובעת במפורש כי פרסום אינפורמציה על חיו הפרטיים של אדם או על חיי משפחתו היא עוולה אזרחית, אלא אם כן היא מוצגת בשל עניין ציבורי או פרטי. העניין המוגן צריך להיות לגיטימי. כמו-כן נקבעת עוולה מפורשת של פרסום תוכנם של מכתבים סודיים, או של כתבים בעלי אופי אישי, אלא אם כן נתקבלה הסכמת הכותב או המקבל. גם לגבי פרסום כזה חלה ההגנה של עניין ציבורי או פרטי. כמו-כן נקבע נזק מפורש כי לאמצעי התקשורת (עתונות, רדיו וקולנוע) יש אינטרס לגיטימי בפרסום מידע ובביקורת פרסום

(4) תמונתו של אדם בניגוד לרצונו היא הפרה של זכות האישיות אלא אם כן התמונות נוגעות לעניינים שוטפים, או שהתובע מופיע רק באופן משני, או שהתמונות הן תמונות של אירועים ציבוריים פומביים כמו תהלוכות והפגנות, או שיש עניין מדעי או אמנותי חשוב בפרסום. אם לא קיימים התנאים (1) - (3) לעיל, זוהי עוולה אזרחית לצלם אדם או להכין תמונתו בניגוד לרצונו, אם הכנת התמונה פוגעת באינטרס לגיטימי של הפרט הנוגע בדבר. הצעת החוק מקנה גם זכות תביעה במקרים של הקלטת שיחות פרטיות ופרסומן ובמקרים של האזנה סמויה באמצעות מכשירים אלקטרוניים.

הצעת החוק כללה גם שינויים מתאימים בסעיפים 823 (הצהרה מפורשת כי פגיעה בזכות האישיות כלולה) ו-847 (אישור מתן פיצויים כספיים עבור נזק לא כספי במקרים של פגיעה בזכות האישיות). הצעת חוק נוספת לטיפול רק באספקט זה של הפיצויים פורסמה ב-1967.

31. החוק הגרמני מטיל אחריות פלילית במספר סיטואציות הנוגעות להגנת הפרטיות. העבירות הקיימות הן:

(א) פתיחתם של דברי דואר ללא סמכות. (44)

(ב) גילוי אינפורמציה קונפידנציאלית על-ידי קבוצה של בעלי מקצוע (כמו רופאים ועו"ד). (45)

(ג) הקלטת שיחו של אדם במקום פרטי ושימוש או הפצה של ההקלטה.

(ד) האזנה באמצעות מכשירים אלקטרוניים לשיחתו של אדם במקום פרטי, ושאינה מיועדת למאזין. (46)

בנוסף לכך קיימת הצעת חוק כללית לגבי הקוד הפלילי מ-1962, שלפי הוראותיה ניתנת הגנה רחבה יותר של החוק הפלילי על הפרטיות. למשל, גילוי אינפורמציה פרטית שנתקבלה על-ידי פקיד ציבור תוך כדי תפקידו תהיה עבירה פלילית לפי החוק המוצע. (47)

32. ב-1967 הוגשה הצעת חוק להסדרת הייצור, המכירה והיבוא של מכשירי האזנה אלקטרוניים. הממשלה הבטיחה לפרסם בקרוב גם הצעת חוק ממשלתית לטיפול בבעיה של מאגרי אינפורמציה. במדינת הסן קיים חוק בעניין זה משנת 1970.

33. גם בצרפת רואים את הזכות לפרטיות כחלק מתוך המכלול הכולל יותר של זכויות האישיות אולם, בעוד שבגרמניה היה צורך לתת גושפנקא רשמית לזכויות האישיות לפני שניתן היה לתת הגנה לפרטיות באמצעות החוק, פותחה ההגנה על זכות הפרטיות בצרפת בלי קשר לפיתוח ולקבלה הרשמית של זכות האישיות. ההגנה המשפטית על הפרטיות בצרפת מבוססת על כמה הוראות לגבי השגת גבול וכו', אולם בעיקר היא בנויה על סעיף 1382 לקוד האזרחי, שהוא הבסיס לאחריות הנזיקית בחוק הצרפתי. לפי סעיף זה חייב כל אדם הפוגע באחר ב"אשמתו" לפצות את הנפגע. דרישת ה"אשם" פורשה באופן רחב למדי. אנשים תבעו לפי סעיף זה במקרים בהם פורסמה תמונתם בעתונות ללא הסכמתם, במקרים בהם עשו שימוש בשםם או בתמונתם לצרכי מסחר, ובמקרים בהם לא כובדה סודיות של שיחות או כתבים.

34. להגנה על הפרטיות באמצעות סעיף 1382 היו כמה מיגבלות. ראשית, בתי המשפט יכלו לתת לנפגע פיצויים, אולם לא הוסמכו לתת לו סעד של צו מניעה או חילוט, שהם סעדים חשובים ומרכזיים במקרים של הפרת פרטיות. שנית, נראה היה כי הפעלת הסעיף לא היתה יעילה דייה כדי למנוע הפרות פרטיות רבות על-ידי העתונות ה"צהובה". יצויין כי בצרפת, בניגוד למצב בארצות-הברית, מוכרת זכות הפרטיות של דמויות ציבוריות לא פחות מזו של אנשים מן השורה, והתובעים העיקריים לפי החוק הן דווקא דמויות ציבוריות כאלה. סכום הפיצויים הנמוך שהיו פוסקים בתביעות על הפרת פרטיות, בהעדר נזק ממשי, לא היה בו כדי להרתיע את העתונות הפופולרית.

35. כתוצאה מדרישה להגברת ההגנה על הפרטיות התקבל ב-1970 חוק להגנה על ה"חיים הפרטיים", שהכניס שינויים הן בחוק האזרחי והן בחוק הפלילי. החוק החדש הוסיף סעיף 9 להקדמה לקוד האזרחי בו מוצהר כי לכל אדם יש זכות שחיו הפרטיים יכובדו. הזכות מנוסחת באופן כללי למדי, ונראה כי יש לפרשו לפי הפסיקה להגנת הפרטיות שהצטברה בעבר. תחידוש העיקרי הוא שסעיף 9 מצהיר מפורשות על ההגנה הניתנת לפרטיות, ומסמיק את השופט לנקוט בכל צעד הנראה חיוני להגנת הפרטיות, כמו מתן צווי מניעה ותפישת עותקים של פרסומים. כאשר יש בבקשה דחיפות וחומרה ניתן לתת צוים אלה אף במעמד צד אחד.

36. את ההגנה הניתנת במשפט הצרפתי האזרחי על הפרטיות ניתן לסכם כך:

(א) ניתן לתבוע לא רק על פרסום אינפורמציה פרטית אלא גם על נסיונות להשיג אינפורמציה כזאת. יחד עם זאת, אם הדברים לא הגיעו לידי פרסום יהיה סכום הפיצויים נמוך.

(ב) ההגנה חלה גם כאשר מתפרסמת אינפורמציה על אנשים מתים.

(ג) אין צורך בזדון כדי להכנס לתחום ה"אשם" הנדרש בסעיף 1382.

(ד) תזרה על פרסום קודם אינה הגנה, אולם פרסום דברים הנמצאים על רישומים רשמיים פומביים, פרסום עובדות הידועות לכל, ופרסום בהסכמת הנוגע בדבר, מפורשת או מכללא, אינו יכול להיות בסיס לתביעה.

(ה) ניתן להגיש תביעות גם על הפרת הפרטיות של המשפחה הנובעת מפרסום לגבי ילד

קטין.

כבר בשנה הראשונה לקיומו של הסעיף החדש הוגשו על פיו 20 תביעות. המשפטים הצרפתיים ערים, כמובן, לכך שההגנה על הפרטיות מפני פרסום עלולה לבוא לידי התנגשות עם הרצון להגן על חופש הדיבור. ההחלטה היא כי התפקיד של שקילת שני האינטרסים האלה בנסיבות המיוחדות של כל מקרה צריך להיות בידי השופט.

37. לפני 1970 היו כמה תורות בחוק הפלילי שניתן היה להשתמש בהם כדי להגן על הפרטיות מפני צורות שונות של הפרה. כניסה לביתו של אדם, פגיעה בסודיות של דברי דואר, הפרה של סודיות מקצועית, השמצת פרט בפני השלטונות⁽⁴⁹⁾ והוצאת דיבה והעלבה⁽⁵⁰⁾ הן עבירות פליליות לפי החוק הצרפתי. החוק של 1970 הוסיף שלוש עבירות חדשות: מעקבים, האזנות או צילומים של אדם במקום פרטי באמצעות מכשירים אלקטרוניים למיניהם; שמירה של מידע שנרכש תוך כדי מעקבים כאמור, שימוש בו או פרסומו; ופרסום של תמונות או פסי קול "מעובדים" כך שברור שהתמונה או הקול אינם מתארים נכונה את האדם אותו מתכוונים לתאר ("מונטאז'ים"). החוק גם קובע את גבולות האחריות במקרה של פרסום מידע שנרכש בניגוד לחוק, ומאפשר לתבוע את המחבר, המפיץ, המו"ל ואף את המדפיס.

בנוסף לכך פותח החוק החדש אפשרות להסדיר בתקנות ייצור ומכירה של מכשירים העשויים לשמש בעיקר למטרות מעקבים סמויים כאמור.

38. הסנקציה הפלילית על הפרת פרטיות לפי החוק החדש חמורות למדי: עד שנה מאסר וקנס הנע בין 2000 ל-50.000 פרנק, או שניהם. תקופת ההתיישנות היא שלוש שנים, ולא ששה חדשים כמקובל לגבי העבירה הפלילית של הוצאת דיבה. חשוב לציין כי התביעה הכללית אינה יכולה לידום הליכים לפי חוק זה באופן עצמאי. הפרט הנפגע חייב להתלונן ולבקש כי הליכים ייפתחו. בנוסף על המאסר והקנס יכול בית-המשפט להחרים את המכשירים שבאמצעותם הוקלטו השיחות או נעשו התמונות.

1. קנדה⁽⁵¹⁾

39. המצב בקנדה לגבי ההגנה על הפרטיות שונה במקצת בחלקים אשר שיטת המשפט שלהם מבוססת על המשפט המקובל ובקויבק שמסורתה היא המסורת הצרפתית. באיזורי המשפט המקובל דומה המצב לזה שבאנגליה: אין הכרה מפורשת בזכות לפרטיות, אך היו מקרים של הרחבת השימוש בעוולות המוכרות במשפט המקובל כדי להגן על הפרטיות. בקויבק נעשה שימוש מוגבל בעקרון הכללי של דיני נזיקין, הקובע אחריות בגין גרימת נזק באשם, למקרים של פרטיות⁽⁵²⁾.

40. בנוסף לאפשרות זו להשתמש בחוק הקיים להגנה על אספקטים מסוימים של הפרטיות התקבלו חוקים מיוחדים הדנים בהיבטים של פרטיות בקולומביה הבריטית (1968), במניטובה (1970) ססקצ'וואן (1974). שלושה החוקים האלה קובעים עולה אחרות בגין הפרה של פרטיות, מפרטים סוגים שונים של הפרות פרטיות באופן בלתי ממצה, וקובעים שורה של הגנות בפני תביעות על הפרת פרטיות. לאחרונה הוגשה על-ידי ועדת הצעה וזק כללית. המציעה ליצור שורה אחרת של הפרת פרטיות. מפרטת באופן בלתי ממצה כמה סוגי הפרות ומצרפת ושלמה הגנות. הוראה מיוחדת בחוק זה היא זו המקנה לכל אדם זכות גישה לכל מידע עליו השמור על פי תורות בחוק⁽⁵³⁾.

41. בכמה איזורים קיימים חוקים מיוחדים לטיפול בבעיות של איסוף אינפורמציה והפצתה. חוק החקירות האישיות של מביטובה (1971) חובע כי כל אדם שלגביו נערכת חקירה יביע את הסכמתו לחקירה או יקבל הודעה בכתב על עריכתה, כי אינפורמציה מסוימת לא תוכל להכלל (למשל, אינפורמציה לגבי גזע או עבר פלילי שהתיישן), וכי הפרט יוכל לדרוש כי חומר יוצג בפניו, כי מקורות המידע יזוהו, וכי תיקונים מתאימים יוכנסו. החוק הוא חוק פלילי, וניתן לתבוע בנזיקין רק במקרים של זדון או רשלנות. חוקים צרים יותר, הנוגעים רק לתחום של דיווח בענייני אשראי, קיימים בקוויבק (חוק הגנת הצרכן 1972, סעיפים 43-46) ובססקצ'וואן (חוק דיווח אשראי, 1972).

42. ב-1973 אומץ בקנדה חוק המתקן את החוק הפלילי שנקרא חוק להגנת הפרטיות. החוק דן בהפרות פרטיות על-ידי האזנת סתר והתערבות בשיחות טלפוניות. הוא דומה במידה רבה לחוק האמריקני בסוגיה זו, בהבדל החשוב שהוא קובע הגנה כללית לאוכפי חוק למיניהם לחדור לפרטיותו של הפרט בנסיבות מסוימות. לא נפרט כאן את תוכן החוק מאחר והמלצות הועדה אינן כוללות התייחסות לתחום זה, אולם אין ספק כי מן הראוי לבדוק חוק זה כאשר יידון החוק הנוגע להאזנות סתר (ספרו של מנינג הוא, למעשה, קומנטר מפורט לחוק זה).

43. סקרנו בהרחבה את המצב המשפטי לגבי ההגנה על הפרטיות ב-5 מדינות: ארצות-הברית, אנגליה, צרפת, גרמניה וקנדה. נעבור עתה להשוואת השיטות האלה, ושיטות אחרות, לאור הסוגים העיקריים של הפרות פרטיות הנידונים בספרות. סקירה זו תחדד את ההבדלים בין 4 השיטות המפורטות, ותכלול גם התייחסות לשיטות המשפט הבאות: שוודיה, שווייץ, ארגנטינה, ברזיל, מקסיקו וונצואלה⁽⁵⁴⁾.

44. חדירה לרשות הפרט על-ידי השלטון: הבעיה של חדירה לרשות הפרט על-ידי השלטון אינה חדשה. בכל המדינות היו הסדרים לגבי בעיה זו לפני שהתעורר העניין המודרני בפרטיות. בהסדרים אלה לא נעשו שינויים מרחיקי לכת מאז החלה החקיקה להגנת הפרטיות, ביוצא מן הכלל אחד: הסוגיה של האזנות סתר ומעקבים באמצעות מכשור אלקטרוני זכתה להסדר מפורש ומיוחד בכמה מדינות. ראינו כי בארצות-הברית נחקק חוק מיוחד לעניין זה, הקובע פרוצדורה לקבלת היתר להאזנת סתר, איסור כללי על האזנה כזו ללא היתר, מתן זכות תביעה לאזרח הנפגע, וקביעה של חוסר קבילות של ראיות שנאפפו בניגוד לחוק זה⁽⁵⁵⁾. הועדה האנגלית של ינגר לא המליצה בתחום זה מפני שמונתה לבדוק את הסוגיה של פרטיות בסקטור הפרטי בלבד. הועדה הקודמת לה, לעומת זאת, קבעה כי הכתר יהיה כפוף להוראות החוק הכללי שהוצע. מכל מקום, הבעיה היא רק חלק מהבעיה הכללית יותר של הסדרה משפטית של האזנה ומעקבים באמצעות מכשור אלקטרוני. ההגנות העומדות לשלטון בדרך כלל מורחבות גם על סוגי התנהגות כאלה. ניתן לומר, איפוא, כי גם בעניין זה לא נפתח מחדש העידון בשאלת הסמכויות הרצויות של השלטון דווקא. לכן לא נרחיב כאן בנושא של חיפושים, מעצרים והאזנה על-ידי השלטון. לגבי פתיחת מכתבים וכו' ראה להלן.

45. חריזה לבית הפרט. "קדושת המעון" הוא עקרון המוכר בחוקות של ארה"ב, מקסיקו,

וונצואלה, ארגנטינה, גרמניה, שוודיה ושווייץ⁵⁶. באנגליה אין אמנם חוקה נוקשה אך זהו עקרון בסיסי של החוקה המטהאלית. לעומת זאת, אין הכרה כללית בעקרון כזה בבדיל. בכל המדינות פרט לאנגליה וארה"ב השגת גבול היא עבירה פלילית. באנגליה וארה"ב, בניגוד לאמונה המקובלת, אין עבירה פלילית של השגת גבול סתם. אלמנט נדרש בעבירה הוא הכוונה לבצע עבירה ברוב המדינות ניתן לתבוע פיצויים על הנזק הממשי שנגרם בעקבות השגת הגבול⁵⁷, אולם רק בארה"ב, אנגליה, גרמניה וונצואלה ניתן לתבוע גם נזק כללי, אף בהעדר כל נזק ממשי. יש לציין כאן כי דיני השגת הגבול במשפט האנגלי והאמריקני טכניים יותר ומצומצמים יותר מאשר במשפטים אחרים. לצורך השגת גבול נדרש כי למתלונן תהיה חזקה משפטית בנכס וכי משיג הגבול ייכנס באופן פיזי. חיפוש בחדרו של אדם במלון אינה השגת גבול במובן הטכני של המילה. גם האזנה על-ידי התחברות לטלפון מחוץ לבית אינה השגת גבול, שכן הטלפון אינו שייך לבעל המכשיר, אלא לדואר. הגבלות אלה אינן קיימות, למשל, במשפט הצרפתי⁵⁸.

46. התערבות במעבר דברי-דואר. בכל המדינות הנבדקות יש איסור פלילי על התערבות במעבר דברי דואר סגורים, על השמדת דברי דואר, על פתיחתם ועל הפצת האינפורמציה הכלולה בהם. במקסיקו, וונצואלה, גרמניה ושווייץ מבוסס העקרון של סודיות התקשורת על החוקה, ובמדינות האחרות קיימים סעיפים מיוחדים בחוק הפלילי או בפקודות מיוחדות העוסקות בשירותי הדואר הנוגעים לענין. בגרמניה ובארגנטינה יש לפרט הנפגע על-ידי התנהגות בניגוד לסעיפים פליליים אלה זכות תביעה בנזיקין מכוח סעיפים המקנים זכות תביעה בנזיקין לפרט הנפגע עקב התנהגות פלילית של אחר. בשווייץ אף נקבע במפורש כי הקרבן יכול לתבוע גם עבור הנזק ה"מורלי" שנגרם לו. במקסיקו, ארגנטינה, וונצואלה, ברזיל, גרמניה וצרפת מוטל עונש כבד יותר על עובר הדואר המתערב בדברי דואר, משמיד אותם, או גורם לפרסום תכנם, מאשר העונש המוטל על אדם פרטי.

למרות שכל המדינות מתקימת בדיקה של דברי דואר על-ידי המשטרה זכויות הבטחון, קיימת מסגרת חקיקתית לפעילות כזאת רק בגרמניה, צרפת ושווייץ.

47. התערבות בסודיות התקשורת הטלפונית. ברוב המדינות קיים איסור פלילי על התערבות

בתקשורת הטלפונית ועל פרסום מידע שנרכש תוך כדי התערבות כזאת. איסור זה מבוסס על סעיפים מיוחדים בחוק הפלילי או על סעיפים בחוקים העוסקים בדואר ובשירותי טלפון ושלגוף. בצרפת ובמקסיקו מוטלת על עובדי שירותי הדואר חובת סודיות מקצועית, שהפרתה היא עבירה פלילית בפני עצמה. אולם, השימוש באמצעים טכנולוגיים על-מנת לקלוט שיחות טלפון אינו עבירה פלילית בכמה מן המדינות, כמו צרפת ואנגליה. במדינות אלה החובה היא חובה המוטלת על עובדי הדואר או הטלפון, ואין היא חלה על סתם אזרחים (או על השלטונות) כאשר הם קולטים שיחות על-ידי "התחברות" לקו. פיקוח שיפוטי על מתן צווי האזנה, לתקופות מוגבלות ולמטרות מסוימות, קיים בגרמניה, שוודיה, צרפת, שווייץ וארה"ב. התוצאה היא כי בצרפת, למשל, מוגבל השלטון, לפחות לכאורה, יותר מאזרח מן השורה. לגבי הקלטות יש לציין כי גרמניה, צרפת, שווייץ וברזיל חוקקו לאחרונה חוקים מיוחדים האוסרים הקלטת שיחו של אדם במקום פרטי ללא הסכמה בצרפת ובשווייץ אף ניתן להרחיק לכת ולקבוע כעבירה מכירה והפצה של מכשירים המיועדים לשמש בעיקר להקלטות סמויות.

48. צילום או עשיית תמונות. רק בצרפת ובשווייץ מהווה עשיית צילום של אדם בניגוד לרצונו

עבירה פלילית, ואף זה רק מכוח חקיקה חדשה (1967 בשווייץ, 1970 בצרפת). בשתי מדינות אלה ובונצואלה, מהווה צילום בניגוד לרצון המצולם עוולה אזרחית, בלי להתחשב בכוונותיו של המצלם. במקסיקו וארגנטינה מהווה התנהגות כזו עוולה רק אם יש למצלם כוונה זדון לפגוע. גם בארה"ב ניתן לתבוע בנזיקין על התנהגות כזו מקום שהיא חורגת בבירור מן הנהגים המוסכמים.

כללית ניתן לומר כי אין הגבלה על החופש לצלם. צרפת ושווייץ הן המדינות היוצאות דופן מבחינה זו.

49. פרסום תמונות בניגוד לרצון המצולם. למצולם יש תרופה אזרחית במקרה שהתמונה פורסמה לפי החוק הצרפתי, השווייצרי והגרמני; בנסיבות מסוימות תהיה תרופה אזרחית במקרים כאלה גם בארה"ב, אנגליה, שוודיה וארגנטינה. באנגליה תלויה הצלחת התובע בקיום זכות של בעלות או של זכות יוצרים בתמונה. בארה"ב יחולו על פרסום כזה הכללים הרגילים החלים על פרסום אינפורמציה: פרסום יהיה מוצדק אם יש מספיק ענין ציבורי בו, אבל לא ייראה מוצדק אם הצילום נעשה בניגוד לרצון המצולם ואם ניתן היה לשרת את הענין הציבורי במידה מספקת גם ללא זיהוי המצולם.

50. הצצה והטרדה. העבירה של הצצה קיימת רק בארה"ב, אנגליה ושוודיה. בגרמניה קיימת עבירה של הצצה בפומבי, מקום שהצצה עלולה למשוך תשומת לב. באף אחת משיטות המשפט הנבדקות אין הסדרה משפטית מפורשת של הטרדה, כשרוב התלונות לענין זה הן תלונות לגבי עיתונאים הרודפים אחר פרטים על-מנת להשיג אינפורמציה. באנגליה ובארה"ב ניתן, אולי, להשתמש בעוולה של מטרד כאשר ההטרדה לזבשת צורה של שיחות טלפוניות בלתי פוסקות ובלתי רצויות. בארה"ב ניתן להשתמש בעוולה חדשה, שעדיין נאבקה על קיומה: גרימת נזק נפשי ואי נוחות בזדון.

51. פרסום ברבים של אינפורמציה פרטית. בין ארצות המשפט המקובל, רק בארצות-הברית יש הגנה על הפרט מפני הפרת פרטיות על-ידי פרסום ברבים של אינפורמציה הנוגעת לחייו הפרטיים כשהפרסום אינו עולה כדי הוצאת דיבה. באנגליה אין כל אפשרות לתובע במקרים כאלה, ו"אמת" היא הגנה מוחלטת בפני תביעה על הוצאת דיבה במשפטים אזרחיים. בעבירה הפלילית של הוצאת דיבה, שם נדרש גם אינטרס ציבורי, לא עשו שימוש מאז תחילת המאה. ב-civil law מעניק החוק הפלילי הגנה לכבוד ולשם הטוב, בנוסף להגנה אזרחית מקבילה. במקרים כאלה לא תוגש בדרך כלל תביעה פלילית שלא בהסתמך על בקשת הנפגע, אלא אם כן האינטרס הציבורי דורש זאת (כמו במקרים של דיבה על ציבור). בנוסף לכך, אין ההגנה של "אמת" הגנה מוחלטת, כך שהחוק מגן על הפרטיות באמצעות חוקי לשון הרע. בחוק המקסיקני על העתונות מ-1917 מצויה גם הוראה מיוחדת האוסרת פרסום בעתונות של ההליכים המשפטיים בעניינים של הפרת פרטיות ללא בקשה או הסכמה של הצדדים. הוראה דומה אינה מצויה באף חוק אחר.

52. סודיות מקצועית. בכל שיטות המשפט מוכר הצורך להגן באמצעות החוק על הסודיות המקצועית. שום יש לפגועו הבדל יסודי בין גישת המשפט המקובל והשיטות המבוססות על ה-civil law כאשר ארה"ב שומרת על דרב המאפיינים של המשפט המקובל אך נוטה לאמץ באופן חלקי הסדרים מה-civil law. באנגליה נשמרת הסודיות המקצועית במסגרת העוולה האזרחית של הפרת אימון. אין אחריות פלילית בגין גילוי של אינפורמציה שנמסרה לאדם בתוקף יחסי אימון הנובעים ממקצועו. בגרמניה ובצרפת וכן בארצות הלטיניות קיימות עבירות פליליות של הפרת סודיות מקצועית, בנוסף לאפשרות לתובע את המפרסם עבור נזקים שנגרמו עקב התנהגותו. יש הבדלים מסוימים בין השיטות השונות גם באשר לזכותו של בעל מקצוע להימנע לגלות סודות מקצועיים אגב מסירת עדות בבית-המשפט.

53. מערכות מידע. הטיפול בסוגיה זו מצריך ידע טכני רב. ראינו כבר כי ועדת ינגר לא המליצה המלצות סופיות בענין זה, וכי אף ועדת Justice באנגליה סברה כי יש צורך בבדיקה מקצועית של הנושא בארצות רבות מובן ועדות כדי לבדוק את הנושא המסויים הזה באופן נפרד. יצויין פה רק כי בנחלים נחקרו חוקים הנוגעים למערכות מידע בשוודיה⁽⁵⁹⁾ (1973) בארה"ב⁽⁶⁰⁾ (1974) ובמדינת הסן שבגרמניה (1970). ראויה לציון מיוחד ההחלטה בענין זה של מועצת השרים של מועצת אירופה מ-26.9.73 והדו"ח המצורף אליה⁽⁶⁰⁾

פרק חמישי:

המלצת הועדה

הועדה ממליצה כי יוחק חוק להגנת על הפרטיות לפי הנוסח דלהלן:

חוק הגנת הפרטיות

1. **איסור הפגיעה בפרטיות**
לא יפגע אדם בפרטיות זולתו.
2. **פגיעה בפרטיות - לרבות - מה?**
(1) בילוש או התחקות אחר אדם או הטרדתו;
(2) האזנה לשיחתו של אדם או הקלטתה ללא ידיעתו, על-ידי אמצעים מכניים, אלקטרוניים או מכשירים אחרים, למעט מכשיר רפואי המשמש להעלאת השמיעה לרמה הרגילה;
(3) צילום אדם או דבר שברשות היחיד;
(4) צילום אדם ברשות הרבים או פרסום תצלומו ברבים בנסיבות שבהן הצילום או הפרסום עלול להביאו במבוכה;
(5) קריאת מכתב או העתקתו שלא ברשות הנמען או השולח;
(6) קריאת כתב שלא נועד לפרסום או שימוש בתכנו;
(7) שימוש בשם אדם, בכינויו, בתמונתו או בקולו, לפעילות לשם רווח או לפעילות מדינית;
(8) הפרה של חובת סודיות לגבי עניניו הפרטיים של אדם, שנקבעה בדיון;
(9) הפרה של חובת סודיות לגבי עניניו הפרטיים של אדם שנקבעה בהסכם מפורש או משתמע;
(10) שימוש בידיעה על עניניו של אדם או מסירתה לאחר, שלא למטרה שלשמה נמסרה;
(11) פרסומו או מסירתו של דבר שהושג בדרך פגיעה בפרטיות לפי פסקאות (1) עד (8) ו-(10).
3. **פרסום מה?**
"פרסום" לענין חוק זה כמשמעותו בסעיף 2 לחוק איסור לשון הרע, תשכ"ה-1965.⁽¹⁾
4. **פגיעה בפרטיות היא עוולה אזרחית, והוראות פקודת הנזיקין (נוסח חדש)⁽²⁾ יחולו עליה בכפוף להוראות חוק זה.**
פגיעה בפרטיות - עוולה אזרחית

פגיעה
בפרטיות
עבירה

מעשה של
מה בכך

הגנות

5. הפוגע בזדון בפרטיות זולתו, באחת הדרכים המפורטות בפסקאות (1) עד (8), (10) ו-(11) לסעיף 2, דינו - מאסר ששה חדשים.

6. לא תהיה זכות תביעה אזרחית או פלילית לפי חוק זה בשל פגיעה שאין בה ממש.

7. במשפט פלילי או אזרחי בשל פגיעה בפרטיות תהא זו הגנה טובה כי -

(1) הנפגע הסכים במפורש או מכללא לפגיעה;

(2) הפגיעה נעשתה על-ידי מי שחייב היה לעשותה על-פי דין או לפי הוראה של רשות מוסמכת לכך כדין, או על-פי היתר של רשות כאמור;

(3) הפגיעה נעשתה על-ידי פרסום שהוא מוגן לפי סעיף 13 לחוק איסור לשון הרע תשכ"ה-1965;

(4) הנתבע או הנאשם עשה את הפגיעה בתום לב באחת הנסיבות דלהלן:

(א) הוא לא ידע ולא היה חייב לדעת על אפשרות הפגיעה בפרטיות של אחר,

(ב) הפגיעה נעשתה בנסיבות, שבהן היתה מוטלת על הפוגע חובה חוקית, מוסרית או חברתית לעשותה,

(ג) הפגיעה נעשתה לשם הגנה או קידום ענין אישי כשר של הפוגע,

(ד) הפגיעה נעשתה תוך ביצוע עיסוקו של הפוגע כדין ובמהלך עבודתו הרגיל, ובלבד שלא נעשתה על-ידי פרסום ברבים,

(ה) בפגיעה היה ענין ציבורי המצדיק אותה בנסיבות הענין,

(ו) הפגיעה היתה על-ידי צילום שנעשה ברשות הרבים ודמות הנפגע מופיעה בו באקראי או על-ידי פרסום תצלום כזה;

(ז) הפגיעה נעשתה על-ידי פרסום שהוא מוגן לפי פסקאות (3) עד (11) לסעיף 15 לחוק איסור לשון הרע תשכ"ה-1965.

8. (א) הוכיח הנאשם או הנתבע שעשה את הפגיעה באחת הנסיבות האמורות בסעיף 7(4) ושהפגיעה לא חרגה מתחום הסביר באותן נסיבות, חזקה עליו שעשה את הפגיעה בתום לב

נטל
ההוכחה

(ב) חזקה על הנאשם או הנתבע שעשה את הפגיעה שלא בתום לב אם הוא נתכוון לפגוע במידה גדולה משהיתה נחוצה באופן סביר לצורך הענינים שניתנה להם ההגנה בסעיף 7(4).

(ג) חזקה על הנאשם או הנתבע הטוען להגנה על-פי סעיף 7(4) (ד) שעשה את הפגיעה שלא בתום לב, אם ביצע את הפגיעה תוך כדי הפרת כללי אתיקה מקצועית החלים עליו מכוח דין או מקובלים על אנשי המקצוע שעליו הוא נמנה.

9. חוק זה יחול גם על המדינה, בנוסף להוראות סעיפים 3 ו-5 לחוק הנזיקין האזרחיים (אחריות המדינה), תשי"ב-1952.⁽³⁾

דין
המדינה

10. רשויות המדינה, רשויות מקומיות וגופים אחרים, הממלאים תפקידים ציבוריים על-פי דין, רשאים, ככל שהדבר לא נאסר בחיקוק, להעביר ידיעות בינם לבין עצמם למטרת ביצוע כל חיקוק או למטרה במסגרת הסמכויות או התפקידים של מעביד הידיעה או מקבלה; שר המשפטים רשאי להתקין תקנות בדבר סדרי העברת ידיעות כאמור.

דין
גופים
ציבוריים

11. (א) לא תקובל תובענה אזרחית או קובלנה לפי חוק זה בשל פגיעה בפרטיותו של אדם שנפטר אלא אם הוגשה התובענה או הקובלנה בחיל הנפגע וקרובי הנפטר הודיעו לבית-המשפט תוך ששה חודשים מיום הפטירה על רצונם להמשיך בניהול התביעה או הקובלנה; אין בהוראות סעיף זה כדי למנוע הרשעת אדם על יסוד כתב אישום שהוגש מטעם המדינה.

מות
הנפגע

(ב) "קרוב", לענין סעיף זה - בן זוג, ילד או הורה, ואם לא השאיר הנפטר בן זוג, ילד או הורה - אח או אחות.

12. החקופה שבה מתיישנת תביעה אזרחית שלא הוגשה עליה תובענה לפי חוק זה היא שבתלים.

התלישנות

13. על הליכים משפטיים בשל פגיעה בפרטיות יחולו הוראות הסעיפים 21 ו-22 לחוק איסור לשון הרע, תשכ"ה-1965, בשינויים המחוייבים לפי הענין.

החלת
חוק איסור
לשון הרע

14. בנוסף לכל סעד אחר, רשאי בית-המשפט לצוות על מי שפגע בפרטיותו של אדם -

סעדים
מיוחדים

(1) לפרסם החלטת בית-המשפט על חשבונו;

(2) למסור לידי הנפגע את החומר הפוגע.

15. חומר שהושג תוך פגיעה בפרטיות יהיה פסול לשמש ראיה בבית-משפט, ללא הסכמת הנפגע, אלא אם יש לפוגע הגנה לפי חוק זה או שבית-המשפט התיר להשתמש בחומר.

חומר
פסול
לראיה

16. בפקודת הנזיקין (נוסח חדש), סעיף 34א' - בטל.

תיקון
פקודת
הנזיקין

17. בתוספת לחוק סדר הדין הפלילי, תשכ"ה-1965⁽⁴⁾ אחרי פסקה (10) יבוא: "(11) עבירות על חוק הגנת הפרטיות".

תיקון
חוק סדר
הדין
הפלילי

18. הוראות חוק זה אינן גורעות מהוראות כל דין אחר.

שמירת
דינים

(1) ס"ח תשכ"ה, עמ' 240.

(2) דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 10, עמ' 266.

(3) ס"ח תשי"ב, עמ' 339.

(4) ס"ח תשכ"ה, עמ' 240.

א. נמנענו בחוק המוצע להגדיר את המונח "פרטיות", בגלל הקושי לתת הגדרה ברורה וממצה לביטוי זה. במרבית הארצות שיש בהן חוקים, האוסרים פגיעה בפרטיות, לא הוגדר מונח זה בספרו של רוברטסון על פרטיות וזכויות אנוש נאמר (בעמוד 27), שרוב המחברים מסכימים שקשה ואף בלתי אפשרי לתת הגדרה כללית של פרטיות, אשר תתאים לשימוש משפטי. לפיכך העדפנו שלא לנסות להגדיר "פרטיות" ולהשאיר את קביעת תחומיה המדויקים לבתי המשפט.

ב. בסעיף 1 של החוק המוצע נקבע איסור של פגיעה בפרטיות. לא מצאנו לנחוץ להצהיר על קיומה של הזכות לפרטיות, מכיון שהנחנו שהצהרה כזו תכלול בחוק יסוד: זכויות האדם, ואין בה גם צורך לשם השגת מטרת החוק.

ג. סעיף 2 של החוק המוצע מפרט דרכים שונות של פגיעה בפרטיות. פרוט זה איננו ממצה ועל כן קיימת אפשרות של פגיעה בפרטיות בדרכים נוספות שלא הוזכרו בסעיף 2. נראה לנו לרצוי להשאיר אפשרות כזו פתוחה, מכיון שההתפתחות הטכנולוגית עלולה ליצור בעתיד דרכים של פגיעה שאין כעת לחזותן מראש ובנוסף לכך קשה לראות מראש את כל הצורות של הפגיעה בפרטיות העלולות להתגלות ושמן הראוי לתת בגדן תרופה משפטית.

ד. בפירוט סוגי הפגיעה בפרטיות שבסעיף 2 של החוק המוצע, כללנו את אותם העניינים הנראים לנו כראויים להגנה על פי החוק ושלא זכו להגנה בדין הקיים או שההגנה הניתנת על-פי הדין איננה מספקת.

בפסקה (1) כללנו איסור הטדחת אדם, וזה כדי להגן על אדם בפני התנהגות פוגעת, ברשות היחיד וברשות הרבים, גם כשהתנהגות כזו איננה מהווה פגיעה בגופו של אדם ואין בה משום לשון הרע.

בפסקה (2), שבה מדובר על איסור האזנה, הוצא מגדר האיסור השימוש במכשיר רפואי לשם האזנה, אולם רק במידה שהמשתמש במכשיר מפעיל אותו להעלאת השמיעה לרמה הרגילה ולא מעבר לכך.

פסקה (3) אוסרת לצלם אדם או דבר ברשות היחיד. פסקה (4) אוסרת לצלם אדם ברשות הרבים או לפרסם תצלומו של אדם ברבים. האיסור הוא כללי, אם האדם נמצא ברשות היחיד, והוא מסויג בשארם נמצא ברשות הרבים. איסורים אלה מבוססים על ההשקפה, שדמות דיוקנו של האדם היא חלק מפרטיותו שקלנו האם להטיל איסור מיוחד על ציור אדם שלא בהסכמתו, אך החלטנו שאין להטיל איסור כזה.

פסקאות (5) ו-(6) נועדו להגן בפני פגיעה במכתבים וכתבים של אדם, פגיעה שעד כה היתה מוגנת במידה מסוימת על-ידי חדינים בדבר זכות יוצרים, אך הגנה זו לא היתה מקיפה למדי.

פסקה (7) מחייבה את האיסור להשתמש בשמו של אדם, בכינויו בתמונתו או בקולו. האיסור הקיים שבסעיף 34 לפקודת הנזיקין (נוסח חדש) חל רק על פעילות לשם מסחר או לפרסומת מסחרית. לפי ההצעה יחול האיסור על כל פעילות לשם רווח וכן על פעילות מדינית.

פסקה (8) נותנת הגנה בפני פגיעה בסודיות שנקבעה בכל דין. לפי הגדרת המונח דין שבסעיף 1 לפקודת הפרשנות (נוסח חדש) כולל ביטוי זה גם את "המשפט המקובל ועקרונות היסודיים של אנגליה כפי תקפו בארץ ישראל לפני הקמת המדינה או כפי תקפם במדינה".

כללנו בפסקה (9) איסור הפרת חובת סודיות שבקבעה בהסכם, על-מנת שכל הוראות החוק המוצע (למעט הליכים פליליים), יחולו על הפרה כזו וכדי שגם אדם שאינו צד להסכם יוכל לקבל תרופה משפטית, אם נגרם לו נזק כתוצאה מהפרה כזו.

פסקאות (10) ו-(11) אוסרות שימוש בידיעה למטרה שונה מאותה המטרה שלמענה הידיעה נמסרה, וכן פרסום או מסירה של דבר שהושג כתוצאה מפגיעה בפרטיות, מטרת ההוראה שבפסקה (10) היא - לגרום לכך שהידיעות שאדם מוסר לאחר ישמשו רק לאותה מטרה שלמענה הם נמסרו ושלא ייעשה בהן שימוש למטרות אחרות. מטרת פסקה (11) הוא להטיל את האיסור שבחוק גם על אדם שלא השיג בעצמו דבר על-ידי פגיעה בפרטיות, אלא פרסם או מסר לאחר דבר שהושג בניגוד לחוק.

ה. סעיף 3 מגדיר את הביטוי "פרסום" לצרכי החוק המוצע ולשם כך קבלנו את ההגדרה שבסעיף 2 לחוק איסור לשון הרע.

1. בסעיף 4 של החוק המוצע נקבע, שפגיעה בפרטיות מהווה עוולה אזרחית ושעל עוולה זו יחולו ההוראות המתאימות של פקודת הנזיקין. בנוסף לכך, לפי סעיף 5 של החוק, פגיעות מסוימות בפרטיות תהינה גם עבירה פלילית. הגבלנו את הטלת האחריות הפלילית רק לאותן דרכי הפגיעה בפרטיות שפורטו בסעיף 2, אך לא תהיה אחריות פלילית אם הפגיעה נעשתה בניגוד להוראה הכללית שבסעיף 1, וזה על-מנת לשמור על העקרון שאין עונשין אלא אם מזהירין. הוצאנו מכלל עבירות פליליות הפרה של חובת סודיות לפי סעיף 2(9), הואיל ומדובר בו על הפרת הסכם ובעניין זה הסנקציה המתאימה היא אחריות אזרחית ולא פלילית. האחריות הפלילית תוטל רק אם הפגיעה נעשתה בזדון.

הוערה סבורה, שיש צורך בסנקציה פלילית, מכיון שיתכנו מקרים בהם הנפגע אינו יכול או אינו רוצה מטעמים שונים להגיש תביעה אזרחית והפגיעה היא כה חמורה, שיש להעניש את הפוגע, וכן כדי להרתיע אנשים, שאין אפשרות לגבות מהם פיצויים, בפני פגיעה בזדון בפרטיות.

העונש שאותו אנו מציעים לקבוע עבור עבירה על החוק הוא מאסר של 6 חדשים ולפי הוראות חוק דיני עונשין (דרכי ענישה) (נוסח משולב), תשי"ז-1970 ניתן יהיה להטיל, בנוסף למאסר או במקום המאסר, קנס בסכום הקבוע באותו חוק.

2. בסעיף 6 נקבע, שמעשה של מה בכך לא יהיה עילה לתביעה אזרחית או פלילית. הוראה זו מקבילה להוראה שבסעיף 4 לפקודת הנזיקין והיא באה למנוע שימוש בחוק לשם הגשת תביעות טרדניות בענינים פחותי ערך.

ה. סעיף 7 מונה מספר של הגנות בפני משפטים פליליים או אזרחיים. ההגנות שבסעיף זה הן מוחלטות. היינו, משנתמלאו התנאים הנקובים בהן לא יהווה המעשה עילה למשפט פלילי או אזרחי, אף אם הפוגע לא פעל בתום לב.

בפסקה (1) ניתנה הגנה בכל מקרה שהנפגע הסכים לפגיעה. הסכמה כזו איננה חייבת להיות מפורשת ודי בכך אם מהתנהגות הנפגע ניתן ללמוד, שהוא הסכים לפגיעה. לדוגמה, אם אדם מוסר לעתונאי ידיעות על חילו האינטימיים ביודעו שמקבל הידיעה הוא עתונאי, ניתן יהיה להניח, בהעדר נסיבות מיוחדות, שאותו אדם הסכים לכך שהידיעות תפורסמה בעתון.

ההגנה לפי פסקה (2) מבוססת על הוראה דומה שבסעיף 13(5) לחוק איסור לשון הרע.

לפי פסקה (3) פרסום, המהווה פגיעה בפרטיות, יהיה מוגן, כשהוא נעשה בנסיבות הנותנות הגנה לפרסום לשון הרע לפי סעיף 13. לחוק איסור לשון הרע. בדרך כלל פרסום המפר את הזכות לפרטיות חומרתו ופגיעתו קטנות מפרסום המהווה לשון הרע. על כן, אם המחוקק מצא לנחוץ להגן בנסיבות מסוימות על המפרסם לשון הרע, ראוי שגם המפרסם הפוגע בפרטיות יהנה מהגנות אלה. לעומת זאת פגיעות אחרות בפרטיות, שאינן מחבטאות בפרסום גרידא, יכולות להיות כעלות חומרה רבה, העולה על פרסום לשון הרע, ועל כן על פגיעות כאלה לא יחולו הוראות ההגנה שבסעיף 13. של חוק איסור לשון הרע, אלא רק הגנות מצומצמות יותר, המפורטות בפסקה (4).

ההגנה הניתנת בפסקה (4) היא מסויגת. היינו, מותנית בכך שהפגיעה נעשתה בתום לב, בדומה להגנה שבסעיף 15 לחוק איסור לשון הרע. פסקאות משנה (א), (ב) ו-(ג) דומות להוראות פסקאות (1), (2) ו-(3) שבסעיף 15 לחוק איסור לשון הרע. פסקת משנה (ד) נותנת הגנה לפגיעה בפרטיות, אשר נעשית תוך ביצוע עסקו של הפוגע כדין ובמהלך עבודתו הרגיל. לפי הוראות אלה יוכלו למשל חוקרים פרטיים לאסוף ידיעות הנחוצות לשם הגנה על אינטרסים לגיטימיים של שולחיהם ולא חלף פגיעה בפרטיות, אם מעביד יתחקה, בעצמו או על-ידי שלוחו, אחרי עובדו, כדי לברר אם העובד אינו מפר את חובותיו לפי הסכם העבודה או אם חברת ביטוח תאסוף מידע על התובע פיצויים ממנה, כדי לבדוק אם תביעותיו הן מבוססות. ההגנה לפי פסקת משנה (ד) לא תחול אם הפגיעה היתה על-ידי פרסום ברבים.

פסקת משנה (ה) נותנת הגנה לפגיעה בפרטיות, שהיה בה ענין ציבורי המצדיק אותה בנסיבות הענין. הגנה זו מבוססת על העקרון המקובל, שאדם שהוא "דמות ציבורית" לא יוכל לקבול על כך אם עניינו הפרטיים יחשפו במידה מסוימת לידיעת הציבור ופרטיותו תפגע. בענין זה הלכנו בעקבות סעיף 14 לחוק איסור לשון הרע, לפיו מוגן פרסום לשון הרע שהיה אמת והיה פרסום ענין ציבורי, ובלבד שהפרסום לא חרג מהדרוש לאותו ענין. בפגיעה בפרטיות שאלת ה"אמת" אינה מתעוררת, אולם לדעתנו יש להגנות הגנה זו בכך שהפגיעה נעשתה בתום לב, כדי להבטיח שלא יעשה שמוש לרעה בהוראת הגנה זו. כפי שכבר צוין לעיל, תאפשר הוראה זו, לדעתנו, לאמצעי התקשורת להמשיך בתפקידיהם הרגילים.

בפסקת משנה (ו) נקבע, שצילום שנעשה ברשות הרבים לא ייחשב כפגיעה בפרטיות, כאשר דמותו של הנפגע מופיעה בתצלום באקראי. הוראה זו באה לאפשר עשירות צילומים ברשות הרבים, מבלי חשש שעשירות הצילום או פרסומו יהיו פגיעה בפרטיות, כאשר דמותו של הנפגע מופיעה בתצלום רק בדרך מקרה ובתור עניין שאיננו מעיקרי התמונה. בהגנה זו יש גם הקלה על פעולות אמצעי התקשורת.

בפסקת משנה (ז) נקבע כי פגיעה על-ידי פרסום מוגנת כאשר הפגיעה נעשתה בנסיבות שבחן מוגן פרסום לשון הרע לפי סעיף 15(3) - (11) לחוק איסור לשון הרע.

ט. סעיף 8 דן בעניין נטל ההוכחה בקשר עם ההגנה של תום לב, וקובע חזקות מסוימות מהן לטובת הנתבע או הנאשם ומהן בגדו. גם בעניין זה הלכנו במידה מסוימת בעקבות הוראה מקבילה בחוק איסור לשון הרע (סעיף 16), מתוך הבחנה בין עניין לשון הרע ועניין פגיעה בפרטיות, מכיוון שבפגיעה בפרטיות הטענה "אמת דברתי" אינה לעניין, כי גם פרסום אמת יכול להיות פגיעה בפרטיות.

מטרת סעיף קטן (ב) היא - למנוע שמוש לרעה בהגנה הניתנת בסעיף 7(4) ולפיכך פרסום על עניניו האינטימיים של איש ציבור לא יהיה מוגן, אם כוונת המפרסם היתה זו שעליה מדובר בסעיף קטן (ב).

הוספנו את ההוראה שבסעיף קטן (ג), לפיה פגיעה שנעשתה מתוך הפרת כללי אתיקה מקצועית, חזקה שנעשתה שלא בתום לב, כי נראה לנו שמחובתם של אנשי מקצוע, שעליהם חלים כללי אתיקה מקצועית לנהוג לפי כללים אלה, ופגיעה בפרטיות תוך הפרתם צריכה להיות ראייה של חוסר תום לב מצד המפר.

ל. ברצוננו להעיר שבסעיף 12(א) לחוק חוקרים פרטיים ושירותי שמירה תשל"ב-1972 נקבע ש"שר המשפטים לאחר התייעצות בוועדה, יקבע בתקנות כללים בדבר אתיקה מקצועית של חוקר פרטי". התקנות שהתקין שר המשפטים (תקנות חוקרים פרטיים ושירותי שמירה (אתיקה מקצועית), תשל"ב-1972) אינן דנות בפעולות חוקרים פרטיים לשם השגת ידיעות. נראה לנו לרצוי שגם נושא זה יוסדר בתקנות.

יא. סעיף 9 מטיל את הוראות החוק על המדינה, בסיגים הקבועים בסעיף 3 ו-5 לחוק הנזיקין האזרחיים (אחריות המדינה), תשי"ב-1952, שבהם נאמר, שהמדינה איננה אחראית בנזיקין על מעשה בתחום ההרשאה החוקית, אך היא אחראית על הרשלנות שבמעשה, וכי המדינה אינה אחראית בנזיקין על מעשה שנעשה על-ידי פעולה מלחמתית של צה"ל.

יב. בסעיף 10 נקבע, שרשויות המדינה, רשויות מקומיות וגופים ציבוריים הפועלים על-פי דין רשאים, אם אין איסור על כך בחיקוק, להעביר ידיעות בינם לבין עצמם למטרות המפורטות באותו סעיף. כוונת הוראה זו היא להקל על שיתוף פעולה בין גופים כאלה, לשם הבטחת קיומם של חיקוקים ומילוי תפקידים שהוטלו על גופים אלה. לפי אותו סעיף רשאי שר המשפטים להתקין תקנות בעניין סדרי העברת ידיעות.

יג. לפי סעיף 11 אין להגיש תביעה בשל פגיעה בפרטיות אחר מותו של האדם שנפגע, היינו הזכויות הנובעות מפגיעה בפרטיות אינן עוברות ליורשים, אלא אם הוגשה תביעה על-ידי הנפגע עצמו. הוראה זו נראית לנו כמוצדקת בגלל האופי האיש של הפגיעה בפרטיות.

יד. בסעיף 12 נקבעה תקופת המימוש של שנתיים, מתוך מטרה שתביעות אזרחיות על פגיעה בפרטיות תוגשנה תוך זמן קצר יחסית אחרי הפגיעה.

טו. סעיף 13 מחיל על הליכים משפטיים בשל פגיעה בפרטיות את הוראות חוק איסור לשון הרע, שמטרתו להגן על שמו של הנפגע ולצמצם הבאת ראיות על אופיו, עברו, מעשיו ודיעותיו.

טז. בסעיף 14 ניתנו סעדים, בנוסף לסעדים הרגילים הקבועים בפקודת הנזיקין. הוראה זו מקבילה לסעיף 9 לחוק איסור לשון הרע.

יז. בסעיף 15 נקבע שחומר שהוגש תוך פגיעה בפרטיות ובניגוד להוראות החוק לא יוכל לשמש כראיה בבית-המשפט, אולם מצאנו לנחוץ להשאיר שיקול דעת לבית-המשפט להתיר במקרים מתאימים את השימוש בחומר כזה כראיה.

יח. סעיף 16 של החוק המוצע מבטל את סעיף 34 לפקודת הנזיקין, שנעשה מיותר עקב ההוראה שבסעיף 2(7).

יט. סעיף 17 מאפשר הגשת קובלנות פליליות פרטיות על עבירות לפי החוק המוצע.

כ. סעיף 18 שומר על תקפן של הוראות כל דין אחר המתייחסות לענין הפרטיות, באופן שהחוק המוצע בא להוסיף הגנה על פרטיות ולא לגרוע מאותן זכויות הקיימות כבר בדין.

השופט יצחק כהן

ד"ר א. גולדנברג

ד"ר ג. קלינג

פרופ' ה. קלינגהופר

ד"ר נ. רקובר

ד"ר ר. גביזון

ירושלים, י"ד בתשרי תשל"ז

8 באוקטובר 1976

30.10.76
18
קלינג
גולדנברג
כהן
רקובר
גביזון

דעה מסתליגת לענין אמצעי התקשורת

בנוסף המוצע על-ידי הרוב לא יוחדה הנראה לאמצעי התקשורת. נראה כי אמצעי התקשורת יוכלו להעזר בעיקר בטענות הגנה המצויות בפרסקאות מסנה (ה) (לסעיף 4)7 לחוק המוצע. אפשר היה אולי להסתפק בהוראות אלה, לו היה להן המשמעות שניתנה להם בבתי המשפט בארצות הברית ובאנגליה בארצות הברית רחבה קשת המקרים שבפרסומם רואים בתי המשפט עניין ציבורי. Prosser, Torts 4th ed. 824-825 המחבר מסכם באמרו כי העתונות מוגנת לגבי פרסום שיש בו פגיעה בפרטיות כל עוד מדובר בחדשות. "חדשות" לצורך זה הן כל אירוע וכל פרט מידע החורגים מן השגרה, ושיש בהם אותה איכות בלתי מוגדרת של מידע המעורר תשומת לב ציבורית. גם בתי המשפט באנגליה, בדונם בלשון הרע, נקטו בפירוש מרחיב. כך קבע בית-המשפט לערעורים כי ההגנה תשתרע אף על ידיעה בדבר המתרחש מאחורי הקלעים בתאטרון, היות והציבור מתעניין בכך. London Artists Ltd. v. Littler (1969) 2QB 375, 391.

בתי המשפט בישראל, כאשר עסקו בלשון הרע, אימצו גישה מצרה בהשוואה לזו המקובלת על בתי המשפט באנגליה ובארצות-הברית. יש להניח כי החוק המוצע יפורש תוך קשר הדוק עם חוק איסור לשון הרע, תשכ"ה-1965, כאשר שניהם עוסקים בעניינים קרובים וטענות ההגנה שבשני החוקים נועדו להגן על אותם ערכים.

טענות ההגנה העיקריות שלהן נזקקים אמצעי התקשורת כתביעות על לשון הרע, פגרו בשנים האחרונות בצמצום. בית-המשפט העליון קבע בע"א 213/69 חברת החשמל לישראל בע"מ נגד עתון "הארץ" בעמ"כ"ג (2) פד"י 87, כי "היחסים הרגילים בין עתון וקוראיו אינם מטילים עליו חובה מיוחדת לפרסם דברים בעלי עניין ציבורי" (בעמוד 94). בית-המשפט העליון חזר על העמדה האמורה בע"א 552/73 הרצל רוזנבלום נגד ראובן כץ ל' (1) פד"י 589, בעמוד 594.

אמנם נאמרו הדברים כדי לשלול את זכותו של עתון להגנה מיוחדת לכשימצאו הדברים שפורסמו בלתי נכונים, אך יש לחשוש כי בית-המשפט ינקוט באותה דעה גם כאשר היה מדובר בדברים שפורסמו ושיש בהם פגיעה בפרטיות.

נציגי העתונות ורשות השידור שהופיעו בפני הועדה הציעו כי החוק יסתפק באמצעים שנוקטים רשות השידור ומועצת העתונות. מועצת העתונות הינה גוף שהחברות בו אינה חובה, ויש עתונים נפוצים שאינם משתתפים בפעולתה. אך ורק אם פעילותה של מועצת העתונות תוסדר בחוק, ניתן יהיה לשקול את האפשרות להפקיד בידי מועצת העתונות את ההגנה על הפרטיות מפני פגיעה על-ידי העתונות. ברור זו המליצה אף ועדה מלכותית שעסקה בנושא זה באנגליה.

יש להניח שמטרתו העיקרית של החוק המוצע אינה להעניק תרופה למי שפרטיותו נפגעה, אלא לסמוך נורמות התנהגות. כאשר מדובר באמצעי התקשורת, הפועלים בלחץ זמן, הכרחי הוא כי נורמות אלה תהיינה ברורות דליו, כדי להנחות את העוסקים במלאכה, וכי הן תבטחנה מידה מספקת של חופש לזימת מידע לציבור. לכן לא נראה לי כי רצוי ליצור חוסר ודאות עד לפסיקה צפויה של בתי המשפט, על-יך בשלב זה של התפתחות הערכים הדמוקרטיים בחברה הישראלית מצד אחד, ושל ההגנה על הפרטיות מצד שני. כי תקבענה הוראות ברורות שמעידפנה את הערך הראשון על השני, מתוך מחשבה שעם חלוף הזמן ועם שינוי הנסיבות, יוכל המחוקק לתת ביטוי שונה לנקודת האיזון שבין חופש זרימת המידע באמצעי התקשורת לבין ההגנה על הפרטיות.

כמו-כן, רצוני ליתן את הדעת על כך שכאשר מדובר בפרסום הפוגע בשמו הטוב של אדם, אפילו יש בו אמת, מוגן הפרסום רק אם היה בו ענין ציבורי (סעיף 14 לחוק איסור לשון הרע תשכ"ה-1965). לכן מצטמצם תחום ההגנה המוצעת כאן לפגיעה בפרטיות שאין בה פגיעה בשמו הטוב של אדם.

לאור האמור לעיל מוצע להוסיף אחרי סעיף 4, סעיף שבו ייאמר:

"פגיעה בפרטיות שנעשתה על ידי עתון כמשמעותו בפקודת העתונות או על-ידי רשות השידור כמשמעה בחוק רשות השידור תשכ"ה-1965 (להלן - אמצעי התקשורת), או על-ידי עובד של אמצעי התקשורת תוך כדי עבודתו ועקב עבודתו היא עוולה אזרחית רק אם נעשתה בזדון."

בסעיף 5 להצעת החוק נקבע כי לא תהיה אחריות פלילית אלא אם הפגיעה בפרטיות היתה בזדון. מוצע כי אמצעי התקשורת ועובדיהם ישאו באחריות אזרחית רק כאשר הפגיעה נעשתה בזדון. בדרך זו תנתן הגנה לפעולות ולפרסומים כל עוד אלה לא נועדו לפגוע בפרטיות תוך ניצול הסותם של אמצעי התקשורת.

ד"ר גבריאל קלינג

ה ע ר ו ת ש ו ל ל י ם

1. Warren & Brandeis, "The Right to Privacy" (1890) 4 Harv.L. Rev. 193
2. על ההיסטוריה של הזכות לפרטיות בארצות הברית נכתבו מאמרים רבים. סקירת ממצא למדל ניתנת ב: Kacedan, "The Right of Privacy", 12 B.U.L.Rev. 353, 600 (1932)
 .Prosser, Torts, 4th ed (1971), ch 22 : לתיאור עדכני והפניות מרובות ראה
- 3/ Roberson v. Rochester Folding Box Co. (1902) 171 N.Y. 538, 64 N.E. 442
4. (1903) N.Y. Sess. Laws, ch. 132, SS 1-2, Now, as ammended in 1921, N.Y. Civil Right Law, SS 50-15.
5. לדיון כללי ראה: Prosser, The Law of Torts, 4th ed (1971), ch.22 : המדינות שעדיין אינן מכירות הן רורד איילנד, וויסקונסין ונברסקה.
6. ניו-יורק, אוקלהומה, וירג'יניה ויוטה.
7. המאמר היסודי הוא:
 Prosser, "Privacy" (1960) 48 Cal.L.Rev. 383. להערכת תרומתו של פרוסר ראה:
 Bloustein, "Privacy as an Aspect of Human Dignity: An Answer to Dean Prosser",
 (1964) 39 N.Y.U. L. Rev. 962.
8. קריטריון זה נקבע לגבי מקרים של הוצאת דיבה ב-
N.Y. Times v. Sullivan (1964) 376 U.S. 254
 ויושם למקרה של פרטיות שבו התבססו על הקטיגוריה של "אור כוזב" ב-
Time Inc. v. Hill, (1967) 385 U.S. 374
9. Melvin v. Reid, (1931), 112 Cal.App. 285, 297 P. 91
10. ראה, למשל, Sutton v. Hearst Corp. (1950) 277 App. Div. 155, 98 N.Y.S. 2d 233; Briscoe v. Readers Digest Ass. (1971) 4 Cal.3d 529, 483, P.3d 34
11. Aguino v. Bulletin Com. (1959) 190 Pa.Sup. 528, 154 A.2d 422
12. רשימת המקרים שבהם לא ניתן סער בגלל "עניין ציבורי", ובהם נקבע כי עניין זה אינו צריך להיות לגיטימי, אלא מטפיק שהוא קיים, ארוכה. לסקירה טובה של הפסיקה ראה הערה:
 "The Right of Privacy: Normative - Descriptive Confusion in the Defense of Newsworthiness", (1963) 30 U. Chi. L. Rev. 722

13. ראה The Omnibus Crime Control and Safe Street Act, 1968, 18 U.S.C. §§ 2511-2520
14. Grisold v. Connecticut (1965) 381 U.S. 479 באותו מקרה השתמשו בזכות החוקתית לפרטיות כדי להכריז על חוק שאסר על זוגות גטואים להשתמש באמצעי מניעה כבלתי-חוקתי.
15. Katz v. U.S. (1967), 389 U.S. 347
16. 18 U.S.C. § 2520
17. Liberty Lobby Inc. v. Pearson (1966) 261 F.Supp. 726; Dodd v. Pearson, (1968) 279 F. Supp. 101, (cert. denied (1969) 395 U.S. 942)
18. Fair Credit Reporting Act, 1970
19. Privacy Act, 1974, PL 93-579, 88 Stat. 1896, 5 U.S.C. 552a
1896
20. ראה הערה עליו ב- Data Management, 1975, עמ' 20-21
21. לדיון כללי ראה: "Detectives", 26 A C.J.S.
22. לגבי העברת אינפורמציה ממאגרים ציבוריים ראה חוק חופש האינפורמציה 1967, כפי שתוקן ב-1974, והיתר לגבי ייעול מאגרי מידע ב: 3501-3511 44 U.S.C. §§
23. Winfield, "Privacy", (1931) 47 L.Q.R. 23 לחיזור ההגנה על הפרטיות במשפט האנגלי היום ובעבר ראה: The Report of the Committee on Privacy, ינגר, Cmnd. 5012 (1972), pp. 287-307
24. (1930) 1 K. B. 467 (C.A.)
25. (1931) A.C. 333 (H. L.)
26. Cmnd. 7536 (1948), pars. 24-26
27. את הנוסח המלא של הצעת הלורד מנקרופט ניתן למצוא בדו"ח ועדת ינגר, נספח F, עמ' 273-4.
28. ראה הדיונים ב-13.3.61 House of Lords, Official Report, Vol. 229, cols. 607 - 660 וב-15.6.61 vol. 232, col. 288-299
29. לנסח המלא של ההצעה ראה דו"ח ינגר, נספח F, עמ' 275. הדיון בתקיים ב-8.2.67: House of Commons, official Report, Vol. 740, cols. 1565-68
30. House of Commons, official Report, 23.1.70, col. 881
Privacy and the Law - A Report by "Justice" (1970)

31. דו"ח Justice, נספח J, עמ' 59-62, הצעת החוק נמצאת גם בדו"ח יבגר, נספח F.

32. Bill 25, House of Commons Official Reports, Vol. 792, col. 430.

33. ibid., vol. 793, cols. 861-959.

34. House of Lords, 6/6/73, vol. 343, cols. 104-178; House of Commons, 13/7/73, vol. 859, cols. 1955-2058.

35. ב- 6.5.69 הגיש מר בייקר לבית הנבחרים את ה- Data Surveillance Bill (Bill 150, official Reports, Vol. 782, cols. 1443 - 46) החוק לא זכה לקריאה

שניה - אולם נדון בבית הלורדים: House of Lords Official Reports, vol. 306, 3/12/69, cols. 103-177; הצעת חוק נוספת בענין זה הוגשה פעמיים לבית הנבחרים ע"י מר הקפילד: Bill 98, 27.7.71, vol. 882, cols. 487-502; 8/2/72, vol. 830, cols. 1139-1142

36. Official Reports, 20.2.67, Vol. 741, cols. 1051-55.

37. Bill 146, House of commons Official reports, 30.4.62, vol. 782, cols. 1443-46.

38. Rehabilitation Act, 1974.

39. Computers & Privacy, Cmnd. 6353; Computers: Safeguards for Privacy (Cmnd. 6354).

ראה דיון ב- Corbett, "Computers & The Protection of Privacy", (1976) NLJ 556

40. הטקירה של המשפט הגרמני מבוססת על המקורות הבאים: Gutteridge, "The Right to Privacy

in Germany and Switzerland" (1931) 47 L.Q.R. 203; דו"ח ועדת Justice, פרק ה';

Krause, "The Right to Privacy in Germany - Pointers for American Legislation" (1965) Duke.L.J. 48

דו"ח ועדת יבגר, נספח J; S. Stromholm, Right of Privacy and Rights of Personality;

A Comparative Survey (1967) וטקירה השוואתית על

ההגנה על פרטיות שהוכנה ע"י הועדה הבינלאומית של המשפטנים ופורסמה ב-

24 International Social Science J. (1972) Lehman, "The Right of Privacy in Germany", (1968) 1 N.Y.U.J. of Int. l & Politice, 106 (ISSJ - להלן -)

41. Stromholm, p. 29, 37, 38; Gutteridge, p. 205; Krause, pp. 485-87.

42. Stromholm, p. 40; Krause, pp. 488, 505; ISSJ, 441-42.

43. נוסח החוק מופיע במלואו בעמודים 97 - 490 במאמרו של Krause.

44. סעיפים 299, 354 ו-355 לקוד הפלילי.

45. סעיפים 6353 ו-353 לקוד הפלילי.

46. שתי עבירות אלה נוספו בשנת 1967, והן מוסדרות בטעיה 298 לקוד הפלילי.

47. ראה פירוש בדו"ח ועדת יבגר, פסקה 26, נספח J, עמ' 313.

47. ראה פירוש בדו"ח ועדת ינגר, פסקה 26, נספח ט', עמ' 313.

48. הסקירה על המשפט הצרפתי מבוססת על המקורות הבאים:

Walton, "The Right to Privacy in France" (1931) 47 L.Q.R., 219;

Wagner, "The Development of the Theory of the Right to Privacy in France" (1971)

Wash.U.L.Q. 45; Kidd, "Freedom from Unwanted Publicity", in Bridge(ed), Fundamental Rights (1973)

וכן על דו"ח Justice בדו"ח ינגר, ISSN -1 Stromholm

כמפורסם בה"ש 40 לעיל.

49. סעיפים 184, 187, 378 ו-373 לקוד הפלילי, בהתאמה.

50. סעיף 29 לחוק העתונות, 1881.

(1973)

51. סקירה זו מבוססת בעיקר על דו"ח הוועדה הקנדית: Privacy & Computers, A Report by a Task Force

ועל ספרו של Manning, Protection of Privacy Act (1974). ראה גם הנספח ההשוואתי

של ועדת ינגר.

52. Privacy & Computers, pp. 125-144.

53. נוסח מלא של החוקים הקיימים הנ"ל ניתן למצוא בנספחים לספרו הנ"ל של מנינג. הצעת החוק

פורסמה בדו"ח של הוועדה המיוחדת ל-Registration, מונטרילאול 1974.

54. החומר לגבי המדינות הנוספות לקוח בעיקר מהסקירה ההשוואתית של הוועדה הבינלאומית של

המשפטים, ה"ש 40 לעיל, המכסה גם את שווייץ, שוודיה, ארגנטינה, ברזיל, מקסיקו וונצואלה.

דו"ח ועדת ינגר מכסה, בנוסף לשיטות אותן תיארנו בהרחבה, גם את שוודיה.

55. ראה פסקה 14 לעיל.

56. נראה כי העקרון מעוגן בחוקה גם בצרפת, שם קבע בית"ד לחוקה ב-16/7/71 כי הכרזת זכויות

האדם מ-1789 היא חלק מן החוקה (ISSJ עמ' 482).

57. היוצאים מן הכלל הם מקסיקו וברזיל.

58. השווה את תיאור דיני השגת הגבול האנגלים בדו"ח ועדת ינגר, עמ' 289-90, עם אלה הצרפתיים: Wagner, עמ' 46 ISSN עמ' 482-83; Stromholm, pp. 90-91.

59. סקירה על החוק השוודי נמצאת ב-Carrent Sweden מס' 3, מילולי 1973. שוודיה היא

אחת המדינות היחידות בעולם שיש בה חוק המבטיח פומביות. בהליכים מינהליים (חוק דומה נחקק

גם בארה"ב ב-1967). החוברת הנ"ל מסבירה איך מיישבים את שני העקרונות.

60. החלטה מס' 22(73) מיום 26/9/73, ראה גם המאמר של גולדשטיין וכולך

"Personal Privacy vs. The Corporate Computer" (1975) Harv. Bus. Rev 62